

De grensoverschrijdende debiteur

Grensverleggende maatregelen?

In opdracht van het Nederlands Incasso & Advies Bureau
Weert, 1 juni 2015
Door Jeanine Gennar

De grensoverschrijdende debiteur

Grensverleggende maatregelen?

Naam auteur:	Jeanine Gennar
Studentnummer:	2045406
Naam afstudeerorganisatie:	Nederlands Incasso & Advies Bureau
Naam afstudeermentor:	Mw. mr. P. ter Maat
Afstudeerperiode:	9 februari 2015 – 1 juni 2015
Opleiding:	Juridische Hogeschool Avans-Fontys
Locatie opleiding:	Tilburg
Naam eerste afstudeerdocent:	Mw. mr. E.M. van Meer
Naam tweede afstudeerdocent:	Mw. mr. M. Boer
Plaats en datum van verschijning:	Weert, 1 juni 2015

Voorwoord

Voor u ligt mijn afstudeerscriptie die ik geschreven heb in het kader van mijn opleiding HBO-Rechten aan de Juridische Hogeschool te Tilburg. De afstudeerscriptie is uitgevoerd in opdracht van het Nederlands Incasso & Advies Bureau, waar ik onderzoek verricht heb naar nieuwe procedures en mogelijkheden die zij kunnen toepassen om grensoverschrijdende vorderingen te incasseren.

Het Nederlands Incasso & Advies Bureau heeft mij reeds eerder een derdejaarsstage aangeboden en ook voor mijn afstudeerstage kon ik bij hen terecht. Ik wil dan ook van de gelegenheid gebruik maken en hen bedanken voor deze kans. In het bijzonder wil ik Paola ter Maat, mijn afstudeermentor, en collega's Willem Waaijen en Linda Reinders bedanken voor hun tijd, begeleiding en begrip. Daarnaast gaat mijn dank uit naar mijn eerste afstudeerdocente Esther van Meer voor haar feedback, hulp en vertrouwen in mij en natuurlijk ook mijn tweede afstudeerdocente Marieke Boer voor haar feedback en het lezen van mijn scriptie.

Als laatste wil ik mijn ouders en zusje bedanken die altijd achter me hebben gestaan met eindeloze steun en aanmoediging. Ik hoop dat jullie trots op me zijn!

Jeanine Gennar

Weert, 1 juni 2015

Inhoudsopgave

Samenvatting	6
Lijst van afkortingen	7
Hoofdstuk 1 Inleiding	8
§ 1.1 Aanleiding & probleembeschrijving	8
§ 1.2 Doelstelling	9
§ 1.3 Vraagstelling	9
§ 1.4 Verantwoording	9
§ 1.5 Leeswijzer	10
Hoofdstuk 2 Huidige procedures van NIAB & een wetswijziging	11
§ 2.1 Inleiding	11
§ 2.2 Werkwijze van NIAB	11
§ 2.3 Exequatur	12
§ 2.3.1 Toepassingsgebied EEX-Vo	12
§ 2.3.2 De exequaturprocedure	13
§ 2.3.2.1 Exequaturverzoek	13
§ 2.3.2.2 Rechtsmiddelen	14
§ 2.3.2.3 De kosten	14
§ 2.3.3 In de praktijk	14
§ 2.4 Europese Executoriale titel	14
§ 2.4.1 Toepassingsgebied EET-Vo	15
§ 2.4.2 De EET-procedure	15
§ 2.4.2.1 De EET-waarmaking	15
§ 2.4.2.2 Minimumnormen	16
§ 2.4.2.3 Tenuitvoerlegging vonnis	17
§ 2.4.2.4 Rechtsmiddelen	17
§ 2.4.2.5 De kosten	18
§ 2.4.3 In de praktijk	19
§ 2.5 De hernieuwde EEX-Verordening	19
Hoofdstuk 3 Europese betalingsbevelprocedure	21
§ 3.1 Inleiding	21
§ 3.2 Europese betalingsbevelprocedure	21
§ 3.2.1 Toepassingsgebied EBB-Vo	21
§ 3.2.2 EBB-procedure	23
§ 3.2.2.1 Verzoek om een EBB	23
§ 3.2.2.2 Uitvaardiging, betekening en uitvoerbaarheid van een EBB	24
§ 3.2.2.3 Tenuitvoerlegging EBB	25
§ 3.2.2.4 Rechtsmiddelen	26
§ 3.2.2.5 De kosten	26
§ 3.3 Voor- en nadelen EBB-procedure	27
Hoofdstuk 4 Europese procedure voor geringe vorderingen	28
§ 4.1 Inleiding	28
§ 4.2 Europese procedure voor geringe vorderingen	28
§ 4.2.1 Toepassingsgebied EPGV-Vo	28
§ 4.2.2 De procedure	29
§ 4.2.2.1 Het verzoek voor het starten van de procedure	29
§ 4.2.2.2 Verloop van de procedure	30
§ 4.2.2.3 Tenuitvoerlegging	31
§ 4.2.2.4 Rechtsmiddelen	31
§ 4.2.2.5 De kosten	32
§ 4.3 Voor- en nadelen	32
§ 4.4 Voorstel wijziging Europese procedure voor geringe vorderingen	32

Hoofdstuk 5 Naderend Europees (conservatoir) bankbeslag	34
§ 5.1 Inleiding	34
§ 5.2 Europees conservatoir bankbeslag	34
§ 5.2.1 Toepassingsgebied EAPO-Vo	35
§ 5.2.2 Procedure voor een bevel tot conservatoir beslag	35
§ 5.2.2.1 Verzoek om een bevel tot conservatoir beslag	35
§ 5.2.2.2 Uitvaardiging van het bevel	37
§ 5.2.2.3 Tenuitvoerlegging en betekening van het bevel	38
§ 5.2.2.4 Rechtsmiddelen	38
§ 5.2.2.5 De kosten	39
§ 5.3 Voor- en nadelen	39
Hoofdstuk 6 Conclusies & aanbevelingen	41
§ 6.1 Inleiding	41
§ 6.2 Conclusies & Aanbevelingen	41
Hoofdstuk 7 Evaluatie	44
§ 7.1 Inleiding	44
§ 7.2 Proces	44
§ 7.3 Sterke en zwakke punten	44
§ 7.4 Vervolgonderzoek	44
Literatuurlijst	45
Bijlagen	48
Bijlage 1	Europees Betalingsbevel (EBB-Vo)
Bijlage 2	Europese procedure voor geringe vorderingen (EPGV-Vo)
Bijlage 3	Europees conservatoir bankbeslag (EAPO-Vo)
Bijlage 4	Overzicht Europese procedures voor het incasseren van internationale vorderingen

Samenvatting

In deze afstudeerscriptie wordt een juridisch praktijkgericht onderzoek verricht naar nieuwe procedures en mogelijkheden voor het Nederlands Incasso & Advies Bureau om internationale vorderingen te incasseren. Op dit moment maakt het Nederlands Incasso & Advies Bureau geen optimaal gebruik van de Europese Verordeningen die de Europese Commissie heeft ingesteld om gerechtelijke procedures in het buitenland eenvoudiger, goedkoper en sneller te laten verlopen. In dit onderzoek worden de mogelijkheden uit de huidige toegepaste procedures vergeleken met de mogelijkheden uit de onbekende procedures.

Als eerste zijn de huidige procedures, de exequaturprocedure en de procedure voor een Europese executoriale titel, behandeld. Daardoor kon vervolgens gekeken worden welke andere mogelijkheden er zijn om internationale vorderingen te incasseren. Bij de exequaturprocedure moet eerst een dagvaardingsprocedure in Nederland gestart worden en daarna moet het bevoegde buitenlandse gerecht de executoriale titel erkennen en uitvoerbaar verklaren. De procedure voor een Europese executoriale titel is een verbeterde versie, want deze wordt meteen erkend. Voor de tenuitvoerlegging moet nog een bewijs van waarmaking worden verzocht bij het bevoegde gerecht. De procedure is alleen van toepassing op niet-betwiste vorderingen, waardoor het toepassingsbereik ietwat gelimiteerd wordt.

Vervolgens is de eerste eenvormige Europese civiele procedure omschreven, de Europese betalingsbevelprocedure. Aan de hand van standaardformulieren kan, indien voldaan aan bepaalde voorwaarden, relatief eenvoudig een Europees betalingsbevel worden afgegeven. Deze wordt meteen erkend en kan ten uitvoer worden gelegd binnen de Europese Unie, behalve in Denemarken. De Europese procedure biedt ruimte voor toepassing van het nationale recht, de keus is aan de schuldeiser. Voor toepassing van de Europese procedure moet sprake zijn van niet-betwiste vorderingen en moeten partijen elk in een ander lidstaat wonen of verblijven. Door van tevoren te bepalen de procedure te staken bij verweer, kan financiële schade beperkt worden en is het de gok waard om een gerechtelijke procedure te starten. Daarna is een tweede eenvormige Europese procedure aan bod gekomen, de Europese procedure voor geringe vorderingen. Zolang de vordering niet hoger is dan € 2.000,- (excl. rente en kosten), kan aan de hand van standaardformulieren kosteloos een certificaat worden afgegeven voor de tenuitvoerlegging van de direct erkende executoriale titel. De procedure verloopt in verhouding sneller en de toegang tot telecommunicatiemiddelen is makkelijker gemaakt. Ook hier kan de schuldeiser kiezen tussen de nationale of de Europese procedure. Ten aanzien van het toepassingsbereik van de procedure is een wijzigingsvoorstel gedaan om onder andere de maximumgrens te verhogen naar € 10.000,-. Momenteel is deze wijziging nog niet doorgevoerd.

Als laatste is gekeken naar toekomstige mogelijkheden uit de procedure voor een Europees conservatoir bankbeslag. De procedure is pas vanaf 18 januari 2017 toepasbaar en maakt het mogelijk om middels standaardformulieren conservatoir beslag te leggen op elke bankrekening van de debiteur binnen de Europese Unie, behalve in Denemarken en Engeland. Dit is een primeur, want niet ieder lidstaat is bekend met een conservatoir beslag. De nationale bewarende maatregelen blijven dan ook in stand. Met een verzoek om rekeninginformatie is een conservatoir beslag ook mogelijk zonder dat de schuldeiser weet welke, waar of hoeveel bankrekeningen de debiteur aanhoudt. Het bevel tot Europees conservatoir beslag kan op 3 momenten verkregen worden: voor de bodemprocedure, tijdens de bodemprocedure zolang nog geen vonnis gewezen is of na het vonnis in een bodemprocedure. Het conservatoir biedt een bepaalde zekerheid, doordat de uiteindelijke executie van een executoriale titel veilig wordt gesteld. Om het beslag definitief te maken is wel nog een bodemprocedure vereist. Hoe een en ander in de praktijk zal verlopen, moet in de toekomst nog blijken.

Aan de hand van het recht en informatie uit boeken en elektronische bronnen is duidelijk in welk opzicht de nog onbekende procedures verlopen en welke mogelijkheden deze kunnen bieden voor NIAB in vergelijking met haar huidige procedures.

Lijst van afkortingen

Art.	Artikel
Brussel II-bis	Tweede Executieverdrag van de Europese Economische Gemeenschap
EAP0	European Account Preservation Order
EBB	Europese Betalingsbevel
EET	Europese executoriale titel
EEX-Vo	Executieverdrag van de Europese Economische Gemeenschap
EG-Verdrag	Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
EPGV	Europese procedure voor geringe vorderingen
EU	Europese Unie
Excl.	Exclusief
Kmo	Kleine en middelgrote onderneming
NIAB	Nederlands Incasso & Advies Bureau
Vo	Verordening

Hoofdstuk 1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een beeld geschetst van de onderzoeksopdracht voor het Nederlands Incasso & Advies Bureau (NIAB). Daarom wordt eerst gekeken naar de aanleiding van het onderzoek en vervolgens worden de doelstelling en de vraagstelling besproken. Als laatste volgen de verantwoording en de leeswijzer van deze afstudeerscriptie.

§ 1.1 Aanleiding & probleembeschrijving

Nederland heeft zich van oudsher gericht op handel met het buitenland. Met het verstrijken van de jaren en de ontwikkelingen is het steeds gemakkelijker geworden om handel te drijven met de rest van de wereld en met name Europa. In Europa is op 1 januari 1993 namelijk de interne markt in werking getreden waardoor vrij verkeer van goederen, personen, diensten en kapitaal binnen de Europese Unie (EU) mogelijk werd.¹

Doordat de EU zich steeds verder blijft uitbreiden wordt ook de interne markt steeds groter. Met de open grenzen en nieuwe afzetmarkten weten Nederlandse ondernemers hun voordeel te doen en nemen zij hun zaken de grens over.² De keerzijde van deze ontwikkeling is dat er bij bedrijven steeds meer internationale vorderingen open blijven staan. In 2013 heeft het Europese bedrijfsleven € 360 miljard aan oninbare vorderingen moeten afschrijven, zo blijkt uit een recent onderzoek van Intrum Justitia.³

Voor NIAB zijn onbetaalde vorderingen de orde van de dag en tussen die vorderingen bevinden zich met regelmaat internationale vorderingen. De vorderingen vanuit België en Duitsland vormen geen al te groot probleem, want die kunnen soms afgehandeld worden door hun vestigingen aldaar. Het zijn de internationale vorderingen uit de rest van Europa waar NIAB meer problemen van ondervindt. Het starten van gerechtelijke procedures in het buitenland wordt over het algemeen als complex en kostbaar gezien. Procedures duren vaak lang en zijn complex door algemene onbekendheid met internationale regelgeving, zowel op internationaal als nationaal niveau. Daarnaast is er o.a. onduidelijkheid over de officiële ambtshandelingen van Nederlandse deurwaarders, het toepasselijk recht, de relatieve en absolute bevoegdheid, het verloop van procedures, de executiemogelijkheden en de verhaalsmogelijkheden. Dit alles zorgt ervoor dat dossiers bij NIAB al vlug noodgedwongen gesloten worden. Vooral bij de dossiers waarin het om geringe vorderingen⁴ gaat, wegen de kosten van een procedure vaak niet tegen de mogelijke baten op. Voor NIAB is het dan ook erg belangrijk om een oplossing te zoeken voor deze moeilijk inbare (geringe) vorderingen en de stap om te procederen makkelijker te maken.

Niet alleen NIAB houdt zich bezig met bovengeschetst probleem, maar ook op Europees niveau is er al met regelmaat gesproken over het probleem van moeilijk inbare internationale vorderingen. Verspreid over een aantal jaar zijn er verschillende Europese Verordeningen (Vo) ingevoerd om internationale procedures toegankelijker te maken. Onder meer de Verordening betreffende een Europese executoriale titel voor niet-betwiste schuldvorderingen⁵, de Verordening betreffende een Europese betalingsbevelprocedure⁶, de Europese procedure voor geringe vorderingen⁷ en de Verordening tot vaststelling van een procedure betreffende het Europees bevel tot conservatoir beslag op bankrekeningen⁸ lijken relevant in deze kwestie.

¹ 'Interne markt', <www.europa-nu.nl> (zoek op *interne markt*), geraadpleegd op 9 september 2014.

² 'Tien jaar na de EU-uitbreiding: Bedrijven blij, burgers bezorgd', <www.nu.nl> (zoek op *EU-uitbreiding*), geraadpleegd op 9 september 2014.

³ 'Betalingsachterstanden mede oorzaak hoge werkloosheid', <www.intrum.com/nl/> (zoek op *betalingsachterstanden*), geraadpleegd op 10 september 2014.

⁴ NIAB beschouwd een vordering als gering wanneer deze niet hoger is dan € 5.000,-.

⁵ Verordening (EG) nr. 805/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 tot invoering van een Europese executoriale titel voor niet-betwiste schuldvorderingen (*Pbeu* 2004, L. 143/15).

⁶ Verordening (EG) nr. 1896/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 tot invoering van een Europees betalingsbevelprocedure (*Pbeu* 2006, L. 399/1).

⁷ Verordening (EG) nr. 861/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 11 juli 2007 tot vaststelling van een Europese procedure voor geringe vorderingen (*Pbeu* 2007, L. 199/1).

⁸ Verordening (EU) nr. 655/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 tot vaststelling van een procedure betreffende het Europees bevel tot conservatoir beslag op bankrekeningen om de grensover-

Echter heerst er nog teveel onduidelijkheid over de toe te passen internationale regelgeving en de mogelijkheden die zij kan bieden. NIAB heeft mij dan ook gevraagd om onderzoek te doen naar de verschillende instrumenten die de internationale regelgevingen bieden ingeval van buitenlandse debiteuren, zodat met name geringe internationale vorderingen makkelijker en efficiënter afgehandeld kunnen worden en de stap om te procederen niet meer zo groot is om te nemen.

§ 1.2 Doelstelling

Het doel van mijn onderzoek is het in kaart brengen van de instrumenten die de Europese regelgeving biedt om op een efficiënte(re) manier, middels een procedure, (geringe) internationale vorderingen te innen en mijn scriptie met aanbevelingen op 1 juni 2015 te overhandigen aan mw. Ter Maat van het Nederlands Incasso & Advies Bureau.

§ 1.3 Vraagstelling

Centrale vraag:

Welke juridische mogelijkheden biedt de Europese regelgeving om te voorkomen dat het Nederlands Incasso & Advies Bureau dossiers betreffende internationale vorderingen vroegtijdig blijft sluiten vanwege de verwachte complexiteit, hoge kosten en lange duur van een procedure en het gebrek aan inzicht in de verhaalsmogelijkheden?

Deelvragen:

1. Met welke verordeningen werkt NIAB en op welke wijze gebeurt dit?
2. Wat houden de Verordening betreffende de Europese betalingsbevelprocedure en de Verordening betreffende de Europese procedure voor geringe vorderingen in, wanneer worden ze toegepast en hoe verlopen die procedures?
3. Welke mogelijkheden biedt de naderende Verordening van Europees (conservatoir) bankbeslag voor NIAB, wat houdt deze verordening in en hoe verloopt die procedure?
4. Welke wijzigingen dient NIAB door te voeren in haar huidige werkwijze om zo efficiënt mogelijk te werken?

§ 1.4 Verantwoording

In dit rapport is onderzoek verricht naar de verschillende mogelijkheden die de Europese regelgeving biedt om internationale vorderingen te incasseren. De insteek van het onderzoek was in eerste instantie om zoveel mogelijk regelgevingen te bekijken. Tijdens het vooronderzoek kwam echter naar voren dat in de literatuur steeds verwezen wordt naar dezelfde Europese regelgevingen. Dit zijn de, reeds bij NIAB bekende, exequaturprocedure en Europese executorialie titel (EET) en de voor haar nog onbekende Europese betalingsbevelprocedure (EBB-procedure) en Europese procedure voor geringe vorderingen (EPGV). Daarnaast wordt ook steeds verwezen naar een Verordening betreffende een Europees (conservatoir) bankbeslag (EAPO-Vo), die in 2017 in werking zal treden. Aangezien deze verordeningen steeds in één adem worden genoemd ten aanzien van het incasseren van internationale vorderingen en er een onderlinge link bestaat, is in overleg met NIAB besloten om mijn onderzoek tot deze procedures te beperken.

Enerzijds worden de exequaturprocedure en de EET besproken om een beeld te schetsen van de huidige situatie van NIAB en anderzijds wordt gekeken naar de EBB-, EPGV- en EAPO-Vo om te ontdekken welke mogelijkheden deze procedures kunnen bieden om het repertoire van NIAB aan te vullen. Ondanks dat de EAPO nog niet van kracht is, kan deze

schrijdende inning van schuldvorderingen in burgerlijke en handelszaken te vergemakkelijken (*Pbeu* 2014, L. 189/59).

inhoudelijk zeer interessant zijn voor NIAB. Per bovengenoemde verordening zal gekeken worden naar de inhoud, procedures, toepasbaarheid en natuurlijk de mogelijkheden om internationale vorderingen efficiënt(er) te incasseren. Per bovengenoemde verordening waar NIAB nog niet bekend mee is, wordt tevens een checklist en stappenplan verstrekt in de bijlagen I-III van dit onderzoek. In bijlage IV komen vervolgens de huidige en nieuwe verordeningen samen in een overzicht, waardoor deze makkelijk met elkaar te vergelijken zijn.

Indien de besproken Europese verordeningen grondslag vinden in of verwijzen naar een andere regelgeving, dan zal hier slechts oppervlakkig naar verwezen worden. Dit is om te voorkomen dat het onderzoek te breed wordt.

§ 1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zal gekeken worden naar de procedures die NIAB op dit moment hanteert. Op die manier wordt een beeld geschetst van de huidige situatie en zal de noodzaak van dit onderzoek blijken. In de volgende twee hoofdstukken zal de Europese regelgeving aan bod komen die reeds ingevoerd en toe te passen is, maar waar NIAB nog niet bekend mee is. Zo worden in hoofdstuk 3 de mogelijkheden van de Europese betalingsbevelprocedure nader toegelicht en komen de mogelijkheden van de Europese procedure voor geringe vorderingen in hoofdstuk 4 aan bod. Vervolgens geeft hoofdstuk 5 een vooruitblik naar de Verordening betreffende een Europees (conservatoir) bankbeslag, welke toepasbaar is vanaf januari 2017. Na deze inhoudelijke behandeling van de verschillende regelgevingen volgen in hoofdstuk 6 de conclusies en aanbevelingen van dit onderzoek. Hier moeten dus de mogelijkheden in kaart gebracht worden, zodat de centrale vraag beantwoord wordt. In hoofdstuk 7 wordt het onderzoek geëvalueerd en worden de sterke en zwakke punten van het onderzoek besproken. Daarna volgt een literatuurlijst en als laatste volgen verscheidene bijlagen die te raadplegen zijn ter ondersteuning van dit onderzoek. In de bijlagen I – III staan een checklist en stappenplan voor de EBB-, EPGV- en EAPO-Vo. In bijlage IV volgt een overzicht van de 5 behandelde verordeningen ter vergelijking van elkaar.

In dit hoofdstuk zijn de aanleiding, doelstelling, vraagstelling en verantwoording besproken. Daarnaast is ook duidelijk geworden hoe deze scriptie is opgebouwd. In het volgende hoofdstuk zullen de procedures besproken worden die NIAB op dit moment hanteert ten aanzien van internationale vorderingen.

Hoofdstuk 2 Huidige procedures van NIAB & een wetswijziging

§ 2.1 Inleiding

Internationale vorderingen kunnen op verschillende manieren geïncasseerd worden. Om uiteindelijk te kunnen bepalen welke mogelijkheden de Europese regelgeving hiervoor biedt, zal eerst gekeken moeten worden naar de huidige werkwijze en procedures van NIAB. Deze werkwijze en procedures zullen in dit hoofdstuk aan bod komen, evenals een belangrijke wetswijziging die van invloed is op een van de huidige procedures van NIAB.

§ 2.2 Werkwijze van NIAB

De werkwijze van NIAB verloopt vrijwel hetzelfde als het gaat om het incasseren van nationale dan wel internationale vorderingen. Dit onderzoek zal zich echter richten op de internationale vorderingen.

Het begint allemaal op het moment dat een opdrachtgever (ook wel schuldeiser) een zaak aanlevert. Meteen volgt een eerste vluchtige inventarisatie om al wat meer inzicht in de zaak te krijgen. Vervolgens worden brieven verstuurd in de Nederlandse, Engelse, Duitse of Franse taal. In eerste instantie zijn dit aanmaningen om de schuldenaren (ook wel debiteuren) aan te sporen de openstaande vorderingen binnen de wettelijke termijn van 14 dagen te voldoen. Wanneer hier geen reactie op volgt of wanneer de debiteur juist wel verweer voert, zal het dossier overgedragen worden aan de juridische afdeling die nog een aantal brieven zal sturen. Bij een verweer van de debiteur zal de juridische afdeling hier inhoudelijk op reageren en indien er geen reactie volgt, zal de juridische afdeling alleen waarschuwen dat de vordering bij de deurwaarder komt te liggen als betaling opnieuw uitblijft. Regelmatig leiden deze brieven tot een betaling, maar in de meeste gevallen volgt er geen enkele betaling dan wel reactie van de debiteur.

Wanneer geen betaling volgt, zal overwogen moeten worden of het starten van een gerechtelijke procedure wenselijk is. NIAB zal dan een uitgebreidere inventarisatie uitvoeren, bijvoorbeeld door te kijken welke gegevens beschikbaar zijn over de debiteur en daarmee of er verhaalsmogelijkheden te verwachten zijn. De uitgebreidere inventarisatie helpt o.a. te bepalen of er een Nederlandse of buitenlandse gerechtelijke procedure gestart dient te worden. In het eerste geval start de procedure in Nederland en verplaatst deze zich daarna naar het buitenland om het vonnis aldaar ten uitvoer te leggen. In het tweede geval vindt de gehele procedure plaats in het buitenland met behulp van NIAB's lokale partners. Dit onderscheid is van belang vanwege de verschillende consequenties die eraan vastzitten. Een gerechtelijke procedure brengt altijd extra tijd en kosten met zich mee, maar biedt geen garantie voor een financieel lonend einde. Dit weegt extra zwaar zodra de procedure de Nederlandse grens overgaat, want dan zullen daar nog meer tijd en kosten aan verbonden zijn. Zo zijn bijvoorbeeld de griffiekosten in het buitenland vaak hoger dan in Nederland. Verder wil NIAB graag meer inzicht krijgen in de verhaalsmogelijkheden, deze zijn in het buitenland veel kleiner, omdat NIAB minder bekend is met de verschillende regels en bevoegdheden voor de deurwaarders aldaar. Door deze onbekendheid ervaart NIAB dergelijke zaken ook als complex. Gezien de extra tijd en kosten, het gebrek aan inzicht in de verhaalsmogelijkheden en de algemene onbekendheid met internationale regels en bevoegdheden, is het niet vreemd dat NIAB haar opdrachtgevers regelmatig afraadt om een gerechtelijke procedure te starten wanneer het gaat om een internationale vordering. Veel overtuigingskracht heeft zij vaak niet nodig, omdat opdrachtgevers zelf ook wat huiverig zijn over de onbekende factoren en niet teveel risico's willen nemen. In eerste instantie zijn de kosten van een gerechtelijke procedure voor de opdrachtgevers en voor zover zij weten is er een geringe kans op een financieel lonende afloop. De kosten kunnen wel verhaald worden op de debiteur, maar alleen bij een toewijzend vonnis en wanneer er voldoende verhaalsmogelijkheden zijn. Deze financiële onzekerheid is voor opdrachtgevers vaak reden om hun verlies af te boeken en het dossier te sluiten.

Toch zijn er gevallen waarin besloten wordt om wel een gerechtelijke procedure te starten. Tot op heden deed NIAB dit op 2 manieren, via een exequaturprocedure of via de procedure voor een Europese executoriale titel, de EET-procedure. In de paragrafen 2.3 en 2.4 zullen deze procedures besproken worden zoals NIAB ze toepast namens haar opdrachtgevers.

§ 2.3 Exequatur

De exequaturprocedure is een van de huidige procedures van NIAB, maar deze is per 10 januari 2015 afgeschaft als gevolg van een wetswijziging⁹ (zie § 2.5). Toch kan NIAB de exequaturprocedure nog toepassen in zaken waar een vonnis is verkregen vóór 10 januari 2015 en zal deze procedure hieronder beschreven worden.

De exequaturprocedure wordt gebruikt om een vonnis¹⁰ (ofwel executoriale titel) in het buitenland te executeren. Met een executoriale titel kunnen executoriale maatregelen worden genomen en is men niet afhankelijk van vrijwillige betaling door de debiteur. In de exequaturprocedure kan een executoriale titel niet zonder meer ten uitvoer worden gelegd in een ander land. Men heeft erkenning en toestemming (verlof) nodig van een rechter. De exequaturprocedure wordt daarom ook wel verlofprocedure genoemd. De procedure verloopt in twee etappes. Eerst moet een executoriale titel verkregen worden via een dagvaardingsprocedure in Nederland. Daarna kan men erkenning vragen van de executoriale titel in een ander EU-lidstaat en toestemming voor de tenuitvoerlegging aldaar.¹¹ Met uitzondering van het vermelden van de grondslag, zal deze paragraaf zich beperken tot de uitwerking van de exequaturprocedure. NIAB heeft immers geen problemen met de dagvaardingsprocedure. De grondslag voor de dagvaardingsprocedure ligt in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) en hierin staan ook de vereisten om een executoriale titel te verkrijgen. Bij de exequaturprocedure ligt de grondslag in de Brussel I-Verordening, ook wel EEX-Verordening (EEX-Vo)¹² genoemd. In de verordening staan regels voor de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken.

§ 2.3.1 Toepassingsgebied EEX-Vo

Volgens art. 1 EEX-Vo omvat de verordening de burgerlijke en handelszaken, ongeacht de aard van het gerecht. Datzelfde artikel sluit ook een aantal zaken specifiek uit, zoals administratief-rechtelijke zaken, faillissementszaken en arbitragezaken.¹³ Verder moet in de verordening onderscheid gemaakt worden tussen de bevoegdheidsregeling en de erkennings- en tenuitvoerleggingsregeling.¹⁴ De bevoegdheidsregeling houdt in dat een gerecht zich alleen over een zaak mag buigen als hij hiertoe bevoegd is en als de debiteur in een EU-lidstaat woont of verblijft.¹⁵ De erkennings- en tenuitvoerleggingsregeling omvat alle, in een EU-lidstaat, gewezen beslissingen in burgerlijke en handelszaken.¹⁶ De verordening is dus van toepassing op betwiste en niet-betwiste vorderingen. Daarnaast is de verordening van toepassing op beslissingen in alle EU-lidstaten, met uitzondering van Denemarken¹⁷ die op of na 1 maart 2002 tot stand zijn gekomen.¹⁸

⁹ <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:351:0001:0032:nl:PDF>>, geraadpleegd op 20 september 2015.

¹⁰ In dit geval wordt bedoeld een grosse van het vonnis, die een executoriale titel oplevert. Zie art. 430 Wetboek van Rechtsvordering.

¹¹ Hazelhorst & Kramer 2013.

¹² EEX-Vo staat voor EEG-Executieverdrag. Zie:

<<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2001:012:0001:0023:nl:PDF>>

¹³ Zie art. 1 lid 1 en 2 EEX-Vo.

¹⁴ Strikwerda 2010.

¹⁵ Zie art. 4 lid 1 EEX-Vo. Voor uitzonderingen: zie met name art. 22 en 23 EEX-Vo.

¹⁶ Zie art. 33 en 38 EEX-Vo.

¹⁷ Zie art. 1 lid 3 EEX-Vo.

¹⁸ Zie art. 66 EEX-Vo.

§ 2.3.2 De Exequaturprocedure

§ 2.3.2.1 Exequaturverzoek

De eerste stap in de exequaturprocedure is het verzoek om erkenning van en verlop voor de tenuitvoerlegging van de executoriale titel in het buitenland. Dit verzoek moet ingediend worden bij de rechter van het land van tenuitvoerlegging en voldoen aan de vereisten van dat land.¹⁹ Vanwege de omvang zullen deze buitenlandse vereisten niet nader besproken worden. Bij het verzoek moeten het vonnis en een certificaat²⁰ aangeleverd worden. Op basis hiervan kan de rechter het, voor hem buitenlandse, vonnis van een geldige executoriale titel voorzien. Dit certificaat wordt door de eigen nationale rechter verstrekt.²¹

Blijkens art. 41 EEX-Vo is voor de erkenning van het vonnis geen inhoudelijke toetsing vereist, omdat deze volgt zodra de formaliteiten van art. 53 vervuld zijn. Voor het verlop van de executie kijkt de rechter wel of voldaan is aan de vereisten. Dit zijn de formaliteiten uit art. 53 EEX-Vo, namelijk een bijgevoegd vonnis en certificaat. Zonder een uitvoerbaar vonnis en certificaat kan het exequaturverzoek afgewezen worden. Logischerwijs wordt het verzoek ook afgewezen als er geen sprake is van een burgerlijke of handelszaak. Voor een vereenvoudigd voorbeeld van de exequaturprocedure, zie figuur 2.1.

Voorbeeld: Stel de zaak betreft een Nederlandse schuldeiser en een Duitse debiteur die afgesproken hebben dat de Nederlandse rechter bevoegd is.

Stap 1: Executoriale titel verkrijgen middels een dagvaardingsprocedure bij de voorzieningenrechter.

Stap 2: Alle relevante stukken naar de deurwaarder of advocaat in Duitsland.

- Deze dient een exequaturverzoek in bij de bevoegde rechterlijke instantie in Duitsland om de verkregen executoriale titel te erkennen en uitvoerbaar te verklaren.
- Bij het verzoek moet een afschrift van het vonnis en een certificaat worden gevoegd.

Stap 3: De bevoegde rechterlijke instantie toetst het verzoek.

- Voor erkenning volgt geen inhoudelijke toetsing.
- Voor de uitvoerbaarheid toetst de rechter of het vonnis en certificaat zijn bijgevoegd.
- Het verzoek wordt afgewezen wanneer niet aan alle vereisten is voldaan. Bij een toegewezen verzoek: zie stap 4.

Stap 4: Tenuitvoerlegging exequatur.

De Duitse deurwaarder kan nu de executoriale titel betekenen en executoriale maatregelen treffen tegen de debiteur. Zoals bijvoorbeeld het leggen van beslag.

Figuur 2.1 Vereenvoudigd voorbeeld exequaturprocedure.

¹⁹ Zie art. 39 en 40 EEX-Vo.

²⁰ Certificaat zoals bedoeld in de artikelen 54 en 58 van de verordening betreffende rechterlijke beslissingen en gerechtelijke schikkingen, zijnde bijlage V.

²¹ Zie art. 54 EEX-Vo.

§ 2.3.2.2 Rechtsmiddelen

Tegen de exequatur staan voor elke partij rechtsmiddelen²² open en deze moeten volgens de regels van de procedure op tegenspraak behandeld worden. Waar deze rechtsmiddelen ingesteld moeten worden staat in bijlage III van de EEX-Vo. Het rechtsmiddel moet in ieder geval binnen 1 maand en in uitzonderlijke gevallen binnen 2 maanden na de betekening van de exequatur ingesteld worden.²³ Ook tegen de beslissing op het rechtsmiddel staan rechtsmiddelen open.²⁴

§ 2.3.2.3 Kosten

Aangezien de exequaturprocedure uit 2 etappes bestaat, krijgt men te maken met dubbele proceskosten. Ten eerste zijn dit de kosten in de dagvaardingsprocedure in eigen land, zoals het griffierecht, kosten van de dagvaarding en het salaris van de gemachtigde. Dan zijn het ook de kosten die bij de buitenlandse procedure gemaakt worden. Deze kosten verschillen per EU-lidstaat, maar vaak is het griffierecht in het buitenland hoger dan in Nederland en moeten nogmaals de kosten voor de buitenlandse deurwaarder betaald worden. Daarnaast moet rekening gehouden worden met eventuele vertaalkosten. Bij de exequaturprocedure krijgen de opdrachtgevers van NIAB dus te maken met dubbele kosten.

§ 2.3.3 In de praktijk

Toen de EU een oplossing zocht voor het innen van internationale vorderingen, bood de exequaturprocedure een uitkomst. Het werd immers mogelijk om een vonnis geldig te laten verklaren in het buitenland. Aan de andere kant blijkt in de praktijk dat de procedure toch wat nadelen heeft. Aangezien zowel de nationale als Europese regelgeving betrokken is in de exequaturprocedure, wordt deze procedure vaak als ingewikkeld ervaren. NIAB is veel tijd kwijt aan het over en weer brengen van informatie en het wachten op de rechterlijke beslissingen. Daarnaast zijn buitenlandse correspondenten nodig om het verlot aan te vragen en krijgen de opdrachtgevers van NIAB te maken met dubbele kosten en eventuele vertaalkosten. Het is dus niet vreemd dat zij niet graag voor deze optie kiezen, tenzij de vordering dermate hoog is dat de baten opwegen tegen deze kosten.

§ 2.4 Europese Executoriale titel

Sinds 2005 heeft NIAB al een aantal keer gebruik gemaakt van de Europese executoriale titel procedure (EET-procedure). De procedure vindt zijn grondslag met name in de EET-Verordening (EET-Vo)²⁵ en kan beschouwd worden als de opvolger van en alternatieve keuze voor de exequaturprocedure. De EET-Vo is bedoeld om de wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging van vonnissen in burgerlijke en handelszaken te bevorderen.²⁶ Aan de hand van de EET-Vo kan om een EET-waarmmerking worden verzocht bij de rechter in eigen land. De rechter zal de waarmmerking pas afgeven indien voldaan is aan een aantal voorwaarden uit de Verordening. Zodra het bewijs van waarmmerking is afgegeven en bij een beslissing, gerechtelijke schikking of authentieke akte is gevoegd, kan deze in alle EU-lidstaten (m.u.v. Denemarken²⁷) direct ten uitvoer worden gelegd. De gerechtelijke procedure verloopt dus eigenlijk in drie etappes (zie § 2.4.2). Eerst moet een verzoek tot EET-waarmmerking worden ingediend, dan moet dit verzoek beoordeeld worden door de rechterlijke instantie van het land van herkomst en pas daarna kan het vonnis ten uitvoer worden gelegd in een ander EU-lidstaat.

²² Zie art. 43 EEX-Vo.

²³ Zie art. 43 lid 5 EEX-Vo voor de specificaties van de termijnen.

²⁴ Zie art. 44 EEX-Vo. Voor een overzicht van de rechtsmiddelen, zie bijlage IV EEX-Vo.

²⁵ <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX:32004R0805>>, geraadpleegd op 1 november 2015

²⁶ Zie art. 1 EET-Vo.

²⁷ Zie art. 2 lid 3 EET-Vo.

§ 2.4.1 Toepassingsgebied EET-Vo

Net als bij de EEX-Vo is de EET-Vo van toepassing op burgerlijke en handelszaken, ongeacht de aard van het gerecht. Nog een overeenkomst zijn de uitgesloten zaken, zoals faillissementszaken en arbitragezaken.²⁸ Voor toepassing van de verordening is de nationaliteit of woonplaats van de partijen niet van belang, noch de rechtsgrond waarop de rechter bevoegd is.

Verder omvat de verordening beslissingen, gerechtelijke schikkingen of authentieke akten²⁹ die op of na 21 januari 2005 gewezen zijn. Vanaf die datum is de verordening in werking getreden, maar pas vanaf 21 oktober 2005 kon de beslissing met een EET gewaarmerkt worden.³⁰ De verordening is overigens van toepassing in alle EU-lidstaten (behalve Denemarken³¹) en ziet alleen toe op niet-betwiste schuldvorderingen. Een vordering is niet betwist wanneer:³²

- de debiteur uitdrukkelijk heeft ingestemd met de schuldvordering door een erkenning of schikking;
- de debiteur geen verweer gevoerd heeft;
- de debiteur in verstek is nadat hij de vordering tijdens de procedure betwist heeft, maar alleen als dit in het land van oorsprong gelijkstaat met stilzwijgende erkenning; of
- de debiteur bij authentieke akte uitdrukkelijk de schuldvordering erkend heeft.

Hierboven worden 4 opties genoemd, maar de derde optie speelt eigenlijk geen rol in de Nederlandse praktijk. In ons land kan namelijk geen sprake kan zijn van verstek als de schuldenaar eenmaal verschenen is.³³ Dit uitgangspunt wordt ook gevolgd in de literatuur.³⁴

§ 2.4.2 De EET-procedure

§ 2.4.2.1 De EET-waarmerking

De eerste stap voor de gerechtelijke procedure is het verzoek om een beslissing te waarmerken als EET, zodat deze ten uitvoer gelegd kan worden in een ander EU-lidstaat. NIAB kan dit verzoek op 3 momenten doen: bij de dagvaarding, bij de akte of conclusie in de procedure of nadat een vonnis is gewezen doormiddel van een verzoekschrift bij het gerecht dat het vonnis gewezen heeft (vaak de voorzieningenrechter).³⁵ De EET-waarmerking is een standaardformulier³⁶ dat als bijlage bij het vonnis gevoegd wordt in de taal van de beslissing en samen worden ze aangemerkt als een grosse.³⁷ Met de grosse kan men direct naar de deurwaarder in het land van tenuitvoerlegging stappen om het vonnis te laten betekenen en zo nodig over te gaan tot het leggen van beslag. Een EET-waarmerking is ook mogelijk voor een beslissing betreffende de proceskosten³⁸ of voor het deel van het vonnis dat aan de minimumnormen voldoet (zie § 2.4.2.2).

²⁸ Zie art. 2 lid 1 en 2 EET-Vo.

²⁹ Zie art. 26 EET-Vo.

³⁰ Zie art. 33 EET-Vo.

³¹ Zie overweging 25 EET-Vo.

³² Zie art. 3 lid 1 EET-Vo.

³³ Zie art. 139 Wetboek van Rechtsvordering.

³⁴ Sujecki 2009.

³⁵ Zie art. 6 EET-Vo.

³⁶ Zie bijlage I EET-Vo.

³⁷ Zie art. 9 Kamerstuk II Uitvoeringswet verordening Europese executoriale titel.

³⁸ Zie art. 7 EET-Vo.

Voorwaarden van de EET-waarmerking

In tegenstelling tot bij een exequatur, is bij een EET geen verklaring van uitvoerbaarheid nodig. Wanneer een beslissing in het land van oorsprong is gewaarmerkt als EET, wordt deze meteen erkend en ten uitvoer gelegd en kan deze erkenning niet meer betwist worden.³⁹ Om een beslissing te waarmerken als EET, moet voldaan zijn aan de voorwaarden uit de EET-Vo.⁴⁰

1. De in het land van oorsprong gegeven beslissing moet uitvoerbaar zijn. Aangezien de EET-Vo geen nadere uitleg geeft, wordt het moment van uitvoerbaarheid bepaald door het nationale recht. Eenmaal uitvoerbaar volgens nationaal recht, kunnen titels ten uitvoer worden gelegd.⁴¹ Ook als dit (nog) niet strookt met de regels van het land van tenuitvoerlegging.
2. De beslissing mag niet strijdig zijn met de bevoegdheidsregels in verzekeringszaken en met de exclusieve bevoegdheid, welke omschreven zijn in de EEX-Vo.⁴² Met verzekeringszaken heeft NIAB weinig tot niet te maken, hier wordt dus niet dieper op ingegaan. Wel van belang voor NIAB is de exclusieve bevoegdheid. Deze exclusieve bevoegdheid ziet namelijk toe op zakelijke rechten met betrekking tot onroerend goed, de geldigheid, nietigheid of ontbinding van vennootschappen of rechtspersonen, de geldigheid van inschrijvingen in openbare registers, de registratie of geldigheid van gedeponeerde of geregistreerde intellectuele eigendomsrechten en executiegeschillen.⁴³
3. De gerechtelijke procedure in het land van oorsprong moet aan de minimumnormen⁴⁴ van de EET-Vo voldoen, maar alleen als het gaat om een niet-betwiste vordering en de debiteur geen verweer voert.⁴⁵ Technisch gezien kan het ook gaan om een debiteur die in verstek is nadat hij de vordering tijdens de procedure betwist heeft, maar eerder is uitgelegd dat Nederland dit principe niet kent. De minimumnormen zien met name toe op de betekening en behoorlijke inlichting van de debiteur en komen in § 2.4.2.2 nader aan bod.
4. De beslissing moet gegeven zijn in de lidstaat van de woonplaats⁴⁶ van de debiteur wanneer een schuldvordering niet betwist is (zie 3^e voorwaarde) en de debiteur de consument is die een overeenkomst gesloten heeft.

§ 2.4.2.2 Minimumnormen

Een van de voorwaarden om een EET-waarmerking te krijgen, is dat de gerechtelijke procedure moet voldoen aan minimumnormen. Hieruit blijkt hoe belangrijk de minimumnormen zijn in de EET-procedure. De minimumnormen zien toe op een aantal zaken, zoals betekening en kennisgeving, behoorlijke inlichting van de debiteur en herstel mogelijkheden bij niet-naleving van de minimumnormen.

Ten aanzien van de betekening zijn de normen slechts een toetsingskader om een EET-waarmerking te verkrijgen. Om rekening te houden met de behoeften van alle EU-lidstaten, zijn er 11 manieren van betekening of kennisgeving. Aangezien NIAB de stukken niet zelf kan betekenen en hiervoor hulp inschakelt van een deurwaarder, worden deze manieren slechts summier besproken.

Zo ziet artikel 13 EET-Vo toe op persoonlijke betekening of kennisgeving aan een debiteur met een bewijs van ontvangst. Dat bewijs kan blijken uit een door de debiteur of deurwaarder ondertekende bevestiging met datum. Indien betekening of kennisgeving via fax of e-mail geschiedt, moet de debiteur een ontvangstbevestiging toezenden via dezelfde weg. Artikel 14 EET-Vo ziet toe op betekening of kennisgeving zonder bewijs van ontvangst door de debiteur. Zolang duidelijk is dat het om gerechtelijke stukken gaat, kunnen deze stukken aan een

³⁹ Zie art. 5 EET-Vo.

⁴⁰ Zie art. 6 EET-Vo.

⁴¹ Zilinsky 2005.

⁴² Zie hoofdstuk II, afdelingen 3 en 6 EEX-Vo.

⁴³ Kramer 2005, p. 375-383.

⁴⁴ Zie hoofdstuk III EET-Vo.

⁴⁵ Deze voorwaarde omvat tevens het toepassingsgebied van de minimumnormen, zie art. 12 EET-Vo.

⁴⁶ Woonplaats in de zin van art. 59 EEX-Vo.

huisgenoot of werknemer van de debiteur worden afgegeven of in de brievenbus van de debiteur worden achtergelaten. Conform artikel 15 EET-Vo kunnen de stukken ook aan de vertegenwoordiger van de debiteur betekend worden. Verder is bij de betekening het nationale recht en de Betekeningsverordening (BET-Vo)⁴⁷ van toepassing. Bij betekening in Nederland zijn art. 45 e.v. Rv van belang en als de debiteur in een ander EU-lidstaat woont is de BET-Vo van belang. Deze betekeningsregels zullen niet nader besproken worden, voor het onderzoek volstaat de verwijzing daarnaar. Wat wel nog relevant is om te vermelden is dat de regelingen uit de Rv niet geheel voldoen aan de vereisten van de EET-Vo.⁴⁸ Dit is op zich geen probleem, zolang voor de uiteindelijke betekening een van de mogelijkheden uit de EET-Vo wordt toegepast.

Naast de juiste manieren voor betekening of kennisgeving, zien de minimumnormen toe op een behoorlijke inlichting van de schuldenaar.⁴⁹ Artikel 16 EET-Vo ziet toe op de behoorlijke inlichting zelf en eist dat het geding inleidende stuk in ieder geval de naam en het adres van partijen bevat, het bedrag van de schuldvordering en de grondslag voor de vordering. Indien rente wordt gevorderd moet het stuk ook de rentevoet en de termijn bevatten waarover rente wordt gevorderd, tenzij de hoofdsom automatisch met wettelijke rente wordt vermeerderd volgens het recht van de lidstaat van oorsprong. Artikel 17 EET-Vo ziet toe op de behoorlijke inlichting over de ter betwisting van de schuldvordering noodzakelijke proceshandelingen. In of met het geding inleidende stuk moeten de vormvereisten voor betwisting van de vordering vermeld zijn en moet duidelijk vermeld zijn wat de gevolgen van verstek zijn. Kort gezegd: duidelijk moet zijn waarvoor de debiteur ter terechtzitting moet verschijnen en of hij verplicht is zich door een advocaat te laten vertegenwoordigen. Ook moet duidelijk zijn dat verstek kan leiden tot een vonnis tegen de debiteur en veroordeling in de proceskosten.

§ 2.4.2.3 Tenuitvoerlegging vonnis

Nadat het bewijs van waarmerking is verstrekt kan het vonnis ten uitvoer worden gelegd in een ander EU-lidstaat. Een dergelijk vonnis wordt immers meteen in andere EU-lidstaten erkend.⁵⁰ Voor de tenuitvoerlegging van het vonnis is het recht van de lidstaat van tenuitvoerlegging van toepassing⁵¹ en moeten een aantal stukken verstrekt worden door de schuldeiser. Zo moet een afschrift van het vonnis en van het bewijs van waarmerking verstrekt worden en eventueel een vertaling van het bewijs van waarmerking in de taal van de lidstaat van tenuitvoerlegging.⁵² In tegenstelling tot bij de exequaturprocedure zijn geen extra tussenstappen of tussenpersonen nodig voor de tenuitvoerlegging in het buitenland.

§ 2.4.2.4 Rechtsmiddelen

Tegen het verzoek tot een EET-waarmerking staat in principe geen rechtsmiddel open.⁵³ Immers, bij het instellen van een rechtsmiddel wordt de vordering betwist, terwijl de EET procedure juist toeziet op niet-betwiste vorderingen. Desondanks kan het verzoek tot waarmerking gerectificeerd of ingetrokken worden aan de hand van standaardformulier F.⁵⁴ Rectificatie is mogelijk als de beslissing en het bewijs van waarmerking onderling verschillen ten gevolge van een materiële fout.⁵⁵ Het verzoek kan ingetrokken worden wanneer het bewijs van waarmerking kennelijk ten onrechte is toegekend.⁵⁶

⁴⁷ <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32007R1393:NL:HTML>>, geraadpleegd op 3 november 2015.

⁴⁸ Zie hiervoor de Uitvoeringswet EET-Vo.

⁴⁹ Zie art. 16 en 17 EET-Vo.

⁵⁰ Zie art. 5 EET-Vo.

⁵¹ Zie art. 20 lid 1 EET-Vo.

⁵² Zie art. 20 lid 2 EET-Vo.

⁵³ Zie art. 10 lid 4 EET-Vo.

⁵⁴ Zie bijlage VI EET-Vo.

⁵⁵ Bijvoorbeeld een foutief overgenomen bedrag.

⁵⁶ Zie art. 10 lid 1 EET-Vo.

Een ander rechtsmiddel volgt uit art. 18 EET-Vo en ziet toe op herstelmogelijkheden indien niet voldaan is aan de minimumnormen. Zo is een EET-waarmerking nog mogelijk wanneer de beslissing conform art. 13 of 14 EET-Vo aan de debiteur is betekend, de debiteur behoorlijk is ingelicht en hij verzuimd heeft om een rechtsmiddel in te stellen tegen de beslissing. Herstel is ook mogelijk wanneer het verzuim alleen de artikelen 13 of 14 betreft, maar de debiteur moet de stukken dan wel tijdig en persoonlijk ontvangen hebben.

Verder ziet art. 19 EET-Vo toe op heroverweging in twee uitzonderingsgevallen. Ten eerste kan de debiteur om een heroverweging van de beslissing verzoeken als het geding inleidend stuk, buiten zijn schuld om, niet in persoon en niet tijdig (conform art. 14 EET-Vo) is betekend. Bijvoorbeeld als er iets misgaat bij de betekening per post. Ten tweede is heroverweging mogelijk wanneer de debiteur de beslissing niet heeft kunnen betwisten wegens overmacht of buitengewone omstandigheden, mits de betrokkene in beide gevallen onverwijld handelt. Bijvoorbeeld als de schuldenaar een ernstig ongeluk heeft gehad. In Nederland kent de verzetsregeling andere gronden en daarom voorziet art. 8 van het voorstel Uitvoeringswet EET-Vo in een aparte regeling. De debiteur moet zijn verzoek tot heroverweging binnen 4 weken indienen nadat hij bekend is geworden met de beslissing of nadat de buitengewone omstandigheden ophouden te bestaan. Bij een vonnis of arrest is een verzetexploot⁵⁷ vereist en bij een beschikking is een verzoekschrift vereist.⁵⁸

Vervolgens kan in een aantal gevallen de tenuitvoerlegging (deels) tegengehouden worden. De tenuitvoerlegging kan geweigerd worden op verzoek van de debiteur als de EET-gewaarmerkte beslissing onverenigbaar is met een eerdere beslissing gegeven in een van de lidstaten of derde land. Een beslissing is onverenigbaar wanneer: (1) de eerdere beslissing gegeven is in een geschil die op dezelfde oorzaak berust en hetzelfde onderwerp heeft, (2) de beslissing in de lidstaat van tenuitvoerlegging is gegeven en (3) de onverenigbaarheid niet als verweer is aangevoerd of had kunnen worden aangevoerd.⁵⁹ Daarnaast kan de tenuitvoerlegging ook opgeschort of beperkt worden⁶⁰ door een verzoek tot heroverweging, rectificatie of intrekking van de beslissing. Indien dat verzoek is ingewilligd, zal de rechter een bewijs van waarmerking⁶¹ afgeven waarop vermeld staat of de beslissing niet of beperkt uitvoerbaar is.

§ 2.4.2.5 De kosten

Over het algemeen zijn de kosten bij een EET-procedure lager dan bij een exequaturprocedure. Vooral omdat er geen extra tussenstappen nodig zijn, maar ook vanwege het ontbreken van dubbele proceskosten. Het bewijs van waarmerking zelf kost niets, maar wel krijgt NIAB te maken met kosten als griffierecht, de dagvaardingskosten en het salaris van de gemachtigde. Bijkomende kosten ten opzichte van een Nederlandse procedure, zijn de eventuele vertaalkosten en de uitbestedingskosten voor hulp van buitenlandse correspondenten.

⁵⁷ Verzetexploot als bedoeld in art. 146 Rv.

⁵⁸ Zie art. 8 Kamerstuk II Uitvoeringswet verordening Europese executoriale titel.

⁵⁹ Zie art. 21 EET-Vo.

⁶⁰ Zie art. 23 EET-Vo.

⁶¹ Zie bijlage IV-EET-Vo.

§ 2.4.3 In de praktijk

Tot dusver heeft NIAB regelmatig gebruik gemaakt van de EET-procedure. De ervaringen daarmee zijn afwisselend. Aan de ene kant biedt het een betere uitkomst dan de exequatur-procedure, maar aan de andere kant voldoet de procedure niet voor elk dossier. De EET-procedure is namelijk alleen van toepassing op dossiers betreffende niet-betwiste vorderingen. Verder bestaat de EET-Vo vooral uit compromisartikelen en zijn de voorwaarden slechts een toetsingskader in plaats van een leidraad. Voor een groot deel zal NIAB afhankelijk zijn van het nationale recht en in het buitenland kan dit lastig worden aangezien NIAB niet zo bekend is met deze regels. Voor die kennis zal NIAB afhankelijk blijven van buitenlandse correspondenten en dat vergt tijd en zal extra kosten opleveren, doch minder dan in een exequaturprocedure. Voor de opdrachtgevers van NIAB biedt de EET-procedure nog niet de ideale oplossing voor internationale vorderingen.

§ 2.5 De hernieuwde EEX-Verordening

Per 10 januari 2015 gelden de regels van de hernieuwde EEX-Verordening, ook wel Brussel II-bis genoemd.⁶² Dit brengt de Europese Unie weer een stap dicht bij haar doel om internationale procedures toegankelijker te maken. Hernieuwing betekent verandering en een aantal van die veranderingen zijn van invloed op de procedures zoals NIAB die tot nu toe gehanteerd heeft. Hieronder staan een paar van de belangrijkste veranderingen.

Ten eerste zijn er enkele veranderingen in het toepassingsbereik.

Zo is bijvoorbeeld in het materiële toepassingsbereik de definitie van ‘beslissing’ uitgebreid⁶³, zodat ook de erkenning en tenuitvoerlegging van voorlopige en bezwarende maatregelen onder de reikwijdte vallen.

Binnen het formele toepassingsbereik is de forumkeuzeregeling uitgebreid. Ongeacht de woonplaats van partijen, is de rechter bevoegd die partijen gekozen hebben in een forumbeding. Die bevoegdheid is exclusief, tenzij partijen anders zijn overeengekomen.⁶⁴ Voor een geldig forumkeuzebeding moet sprake zijn van een schriftelijke overeenkomst of schriftelijke bevestiging van een mondelinge overeenkomst, een andere vorm van een overeenkomst die gebruikelijk is geworden tussen die partijen of een vorm die gebruikelijk is in internationale handel of de betreffende branche. Deze formele vereisten zijn hetzelfde gebleven in de Brussel II-bis, nieuw is echter dat de materiële geldigheid wordt bepaald aan de hand van het recht van de gekozen lidstaat. Het forumkeuzebeding is geldig wanneer voldaan is aan aanbod en aanvaarding en de overige leerstukken uit het conflictenrecht.⁶⁵ Dit onderzoek zal zich beperken tot deze korte uitleg betreffende de geldigheid van een forumkeuzebeding, omdat de Europese Verordeningen centraal staan en niet het conflictenrecht. Wel kan nog worden opgemerkt dat de regeling omtrent stilzwijgende forumkeuze is aangescherpt, waardoor de zwakkere partij (bijvoorbeeld een consument) van te voren gewezen moet zijn op zijn recht om de rechterlijke bevoegdheid te betwisten.⁶⁶

Daarnaast is de litispendingregeling bij exclusieve forumkeuzebedingen aangepast. Van litispending is sprake als in twee verschillende lidstaten dezelfde zaak aanhangig is gemaakt. Door aanpassing van de litispendingregeling is de zogenoemde ‘torpedo’ niet meer mogelijk als partijen een exclusieve forumkeuze hebben uitgebracht. De rechter waar de zaak als laatste is aangebracht moet wachten totdat de bevoegdheid van de eerste rechter vaststaat. Het bepalen van die bevoegdheid duurt in een aantal EU-lidstaten wat langer dan gemiddeld. Door hun zaak in die EU-lidstaten aanhangig te maken konden partijen via de

⁶² <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:351:0001:0032:nl:PDF>>, geraadpleegd op 20 november 2015.

⁶³ Zie art. 2 Brussel II-bis.

⁶⁴ Zie art. 25 Brussel II-bis.

⁶⁵ De Ruijter 2015.

⁶⁶ Zie art. 26 Brussel II-bis.

oude regeling de procedure expres vertragen en dit wordt 'torpedo' genoemd. Nog steeds gebruikmakend van militaire begrippen werd de voortgang van de procedure gesaboteerd door rookbommen. In veel gevallen zou het namelijk zeer waarschijnlijk zijn geweest dat de eerste rechter niet bevoegd is. Door de zaak daar toch als eerste aanhangig te maken ging er veel tijd verloren. Tijd die de debiteur wellicht gebruikte voor het wegsluizen van zijn geld. De nieuwe regeling bepaald dat eerst de rechter in het forumkeuzebeding zich over zijn bevoegdheid moet wenden.⁶⁷ Door zelf een forumkeuze overeen te komen, kunnen partijen zich beschermen tegen vertragingstechnieken. Indien geen forumkeuze overeengekomen is of wanneer deze niet rechtsgeldig is kan NIAB terugvallen op de algemene bevoegdheidsregel uit art. 4 Brussel II-bis, namelijk dat het gerecht van de lidstaat waar de debiteur woont bevoegd is.

Verder is een van de belangrijkste veranderingen voor NIAB dat de exequaturprocedure is afgeschaft. Vonnissen kunnen direct, zonder verklaring van uitvoerbaarheid, in een ander EU-lidstaat ten uitvoer gelegd worden.⁶⁸ De schuldeiser hoeft dus niet langer om tenuitvoerlegging van het vonnis te verzoeken, de schuldenaar zal juist moeten verzoeken om deze tenuitvoerlegging te weigeren.

Let wel: de nieuwe regels zijn alleen van toepassing in zaken waarbij het vonnis op of na 10 januari 2015 is gewezen. Overige zaken moeten de oude regels volgen. Nu blijkt in de praktijk van NIAB dat nog een groot deel van de lopende zaken onder de oude regelingen zullen vallen.

In dit hoofdstuk zijn de huidige procedures van NIAB aan bod gekomen. Er is gekeken naar de exequaturprocedure en de EET-procedure zoals deze toegepast zijn en nog toegepast kunnen worden in zaken tot 10 januari 2015. Hieruit blijkt dat de huidige procedures van NIAB niet slecht zijn, maar ook geen goede oplossing bieden om internationale vorderingen snel, gemakkelijk en goedkoop te incasseren. Vervolgens is ook de hernieuwde EEX-Verordening aan bod gekomen welke van toepassing is op zaken vanaf 10 januari 2015. Deze hernieuwde verordening heeft de exequaturprocedure afgeschaft en moet voorkomen dat partijen vertragingstechnieken toepassen door de mogelijkheid om zelf een forumkeuze te maken. In de volgende hoofdstukken wordt ingegaan op andere procedures die de Europese Commissie heeft ingesteld om grensoverschrijdende geschillen eenvoudiger en sneller aan te kunnen pakken. Centraal staat welke nieuwe mogelijkheden deze procedures kunnen bieden voor NIAB en haar opdrachtgevers.

⁶⁷ Zie art. 31 lid 2 Brussel II-bis.

⁶⁸ Zie art. 36 en 39 Brussel II-bis.

Hoofdstuk 3 Europese betalingsbevelprocedure

§ 3.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk is beschreven hoe de huidige procedures van NIAB verlopen en is een wetswijziging behandeld die invloed heeft op die procedures. Nu duidelijk is welke procedures NIAB tot nu toe gehanteerd heeft, kan gekeken worden naar procedures waar zij (nog) niet bekend mee is. De Europese Commissie heeft namelijk nieuwe Europese Verordeningen ingesteld om het incasseren van internationale vorderingen eenvoudiger en makkelijker te maken. Van die nieuwe verordeningen zal in dit hoofdstuk de Europese betalingsbevelprocedure als eerste aan bod komen.

§ 3.2 Europese betalingsbevelprocedure

De Europese betalingsbevelprocedure (EBB-procedure) is de eerste eenvormige Europese civiele procedure.⁶⁹ Dit is bijzonder, want voor het eerst heeft de Europese Commissie dus een procedure opgesteld die voor alle EU-lidstaten hetzelfde is en die werkt met standaard-formulieren.⁷⁰ De Verordening betreffende een Europese betalingsbevelprocedure (EBB-Vo)⁷¹ is dan ook bedoeld om het incasseren van niet-betwiste vorderingen sneller, eenvoudiger en goedkoper te maken en om het vrije verkeer van Europese betalingsbevelen tussen de lidstaten (behalve Denemarken⁷²) te bewerkstelligen aan de hand van minimumnormen.⁷³ Voor erkenning en tenuitvoerlegging van het Europees betalingsbevel (EBB) is geen verlof of bewijs van waarmerking meer nodig. Door het volgen van de EBB-procedure wordt, zolang voldaan is aan minimumnormen, automatisch een Europese executoriale titel verkregen.⁷⁴ De EEB-procedure is ingesteld na de exequatur- en EET-procedure en biedt een alternatieve mogelijkheid om niet-betwiste vorderingen te incasseren. Kanttekening bij die niet-betwiste vorderingen is dat de EBB-procedure ruimte vrijlaat voor verweer. Op het moment dat de procedure gestart wordt, moet de vordering niet betwist zijn, maar nadat het bevel is uitgevaardigd kan de debiteur in verweer gaan tegen uitvaardiging van het bevel. In het geval van verweer is interessant dat de schuldeiser op elk moment bezwaar kan maken tegen de overgang naar een gewone procedure,⁷⁵ mits nog geen betalingsbevel is uitgevaardigd.⁷⁶ Op die manier kunnen financiële risico's beperkt blijven, want dan wordt niet automatisch een (duurdere) nationale procedure gestart.

Of deze alternatieve procedure gunstigere mogelijkheden kan bieden voor NIAB moet aan het eind van dit hoofdstuk blijken. Gezien de onbekendheid van NIAB met de EBB-procedure is het in ieder geval de moeite waard om te kijken hoe deze procedure verloopt en afgaand op de korte beschrijving hierboven lijkt deze veelbelovend te zijn.

§ 3.2.1 Toepassingsgebied EBB-Vo

Om de EBB-procedure te gaan gebruiken, moet voor NIAB duidelijk zijn wat het toepassingsgebied van de EBB-Vo is. Daarom zal eerst gekeken worden naar de reikwijdte en het facultatieve karakter van de EBB-Vo en daarna naar het algemene toepassingsgebied van de verordening.

⁶⁹ Kramer 2007, p. 108-115.

⁷⁰ Deze formulieren worden verstrekt via de website van de Europese Commissie. Zie Europese Justitiële Atlas voor burgerlijke zaken, <http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_nl.htm>, (zoek op: Europees betalingsbevel).

⁷¹ <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006R1896&from=NL>>, geraadpleegd op 23 februari 2015.

⁷² Zie art. 2 lid 3 EBB-Vo.

⁷³ Zie art. 1 lid 1 EEB-Vo.

⁷⁴ Kramer 2007, p. 108 – 115.

⁷⁵ In dit geval een procedure volgens het gewone burgerlijk procesrecht, zie art. 17 EBB-Vo.

⁷⁶ Zie art. 7 lid 4 EBB-Vo.

Beperkende reikwijdte

Om de reikwijdte van de EBB-Vo vast te stellen heeft de Europese Commissie heel wat discussies gevoerd. Het knelpunt van de discussies: bepalen of de verordening zowel bij grensoverschrijdende geschillen als bij puur nationale geschillen mocht worden toegepast. Uiteindelijk heeft de Europese Commissie besloten de reikwijdte te beperken tot grensoverschrijdende zaken⁷⁷, zie art. 2 lid 1 EBB-Vo. Van een grensoverschrijdende zaak is sprake als ten minste 1 van de partijen in een andere lidstaat dan de lidstaat van het aangezochte gerecht woont of verblijft.⁷⁸ Stel dat de schuldeiser (opdrachtgever van NIAB) in Nederland woont of verblijft, dan moet de debiteur in een ander EU-lidstaat wonen of verblijven. In dat geval kan NIAB de procedure dus enkel toepassen bij vorderingen die de Nederlandse grens over gaan.

Facultatief karakter EBB-Vo

De EBB-Vo heeft een facultatief karakter, zo blijkt uit art. 1 lid 2 EBB-Vo. Enerzijds kan de schuldeiser kiezen voor de gestandaardiseerde EBB-procedure. De gehele procedure kan dan doorlopen worden aan de hand van 7 ter beschikking gestelde formulieren.⁷⁹ Aan de andere kant kan de schuldeiser ook voor de nationale (betalingsbevel)procedure kiezen.⁸⁰ Beide opties staan naast elkaar in de EBB-Vo. De samenhang tussen de verordening en het nationale recht is bijvoorbeeld ook terug te zien in de procedurekwesties. Volgens art. 26 EBB-Vo worden de procedurekwesties beheerst door het nationale recht wanneer deze kwesties niet uitdrukkelijk in de verordening geregeld zijn. Het makkelijkste voor NIAB is om de gestandaardiseerde procedure te volgen, want die formulieren zijn voor alle lidstaten gelijk en hoeven in principe alleen maar ingevuld en opgestuurd te worden. Voor het volgen van een nationale procedure, is kennis van het verloop van die procedure vereist.

Algemeen toepassingsgebied

Volgens art. 2 lid 1 EBB-Vo omvat de verordening de burgerlijke en handelszaken, ongeacht de aard van het gerecht. Deze voorwaarde moet NIAB bekend voorkomen, aangezien deze is overgenomen uit de EEX- en EET-Vo. Datzelfde geldt voor een aantal beperkingen van de verordening, zoals het uitsluiten van faillissementszaken. Wat voor NIAB anders zal zijn is dat de EBB-Vo arbitrage niet uitsluit. Verder worden vorderingen uit niet-contractuele verbintenissen (zoals vorderingen uit onrechtmatige daad) uitgesloten.⁸¹ In de literatuur is kritisch gekeken naar deze uitsluiting van vorderingen uit niet-contractuele verbintenissen. Op grond van art. 4 EBB-Vo geldt de procedure namelijk voor de inning van liquide geldvorderingen voor een specifiek bedrag (hoger dan € 2.000,- en geen maximumbedrag), die opeisbaar zijn op het tijdstip waarop het verzoek om een EBB is ingediend. Volgens Kramer en Sujecki⁸² is dit voldoende om alle niet-contractuele vorderingen uit te sluiten die niet eenduidig bepaalbaar zijn. Zolang de geldvordering bepaalbaar en opeisbaar is, kan NIAB de EBB-procedure dus toepassen. De EBB-Vo is alleen te gebruiken in burgerlijke en handelszaken voor niet-betwiste vorderingen. Ten aanzien van die niet-betwiste vorderingen is eerder al opgemerkt dat een debiteur verweer kan voeren na uitvaardiging en betekening van het Europees betalingsbevel. Dit verweer moet binnen 30 dagen zijn ingesteld.⁸³

Overigens is het ook belangrijk om te weten dat de EBB-Vo op 12 december 2006 in werking getreden en op 12 december 2008 van toepassing verklaard.⁸⁴ Uitzondering hierop betreft de artikelen 28-31 EBB-Vo, welke al vanaf 12 juni 2008 van toepassing waren. Gezien de datum van inwerkingtreding lijkt het een gemiste kans voor NIAB dat zij de EBB-procedure nog niet heeft toegepast. Zij kan deze procedure echter nog steeds toepassen in zaken waar de vordering opeisbaar is geworden na december 2008.

⁷⁷ Kramer & Sujecki 2006, p. 365-374.

⁷⁸ Zie art. 3 EBB-Vo.

⁷⁹ Zie bijlages I-VII EBB-Vo.

⁸⁰ Zie art. 1 lid 2 EBB-Vo.

⁸¹ Zie art. 2 EBB-Vo.

⁸² Kramer & Sujecki 2006, p. 365-374.

⁸³ Zie art. 16 EBB-Vo.

⁸⁴ Zie art. 33 EBB-Vo.

§ 3.2.2 EBB-procedure

§ 3.2.2.1 Verzoek om een EBB

De eerste stap in de procedure is het verzoek om een EBB, welke middels standaardformulier A en conform art. 7 EBB-Vo moet worden ingediend.⁸⁵ Dit verzoek kan schriftelijk worden ingediend of via elk ander communicatiemiddel (incl. langs elektronische weg) dat door de lidstaat van oorsprong wordt aanvaard en bij het gerecht beschikbaar is.⁸⁶ Hierbij is geen hulp van een advocaat of deurwaarder vereist, maar dat kan wel. Het verzoek moet een aantal gegevens bevatten om in behandeling genomen te worden, zoals:⁸⁷

- gegevens van partijen (en eventuele vertegenwoordigers) alsmede gegevens van het gerecht waarbij het verzoek wordt ingediend;
- het bedrag van de schuldvordering (incl. hoofdsom en eventuele rente, contractuele boetes en de kosten);
- in het geval rente wordt geëist: de rentevoet en renteperiode, tenzij volgens het recht van de lidstaat van oorsprong de hoofdsom automatisch met de wettelijke rente wordt vermeerderd;
- de grondslag van de rechtsvordering, waaronder een beschrijving van de elementen waarmee de schuldvordering en eventueel geëiste rente worden gestaafd;
- een beschrijving van het bewijs tot staving van de schuldvordering;
- de gronden voor de rechterlijke bevoegdheid; en
- het grensoverschrijdende karakter van de zaak in de zin van art. 3 EBB-Vo.⁸⁸

Verder moet de schuldeiser verklaren dat het verzoek naar zijn weten waarheidsgetrouw is ingevuld en erkennen dat het opzettelijk afleggen van een valse verklaring tot sancties kan leiden.⁸⁹ Ook moet het verzoek ondertekend worden door de schuldeiser en eventuele vertegenwoordiger.

Rechterlijke bevoegdheid

Het verzoek moet worden ingediend bij de bevoegde rechterlijke instantie. In de EBB-Vo is geen uitgebreide bevoegdheidsregeling opgenomen. Art. 6 EBB-Vo ziet wel toe op de rechterlijke bevoegdheid, maar volgens lid 1 moeten de regels uit de EEX-Vo gevolgd worden. In de hoofdregel ligt de relatieve bevoegdheid dus bij de rechterlijke instantie in de woonplaats van de debiteur. In art. 6 lid 2 EBB-Vo staat dat, wanneer de debiteur consument is, uitsluitend de rechterlijke instanties uit zijn woonplaats bevoegd zijn. Bedrijven mogen afwijken van deze hoofdregel en kunnen een forumkeuzebeding opnemen in hun overeenkomst of algemene voorwaarden.

Ten aanzien van de relatieve bevoegdheid moet gekeken worden naar art. 29 EBB-Vo betreffende een mededelingsplicht van de lidstaten aan de Europese Commissie. Zo moeten de lidstaten onder andere laten weten welke gerechten bevoegd zijn, hoe hun heroverwegingsprocedure verloopt, over welke communicatiemiddelen zij beschikken en welke officiële talen zij aanvaarden. Deze informatie is openbaar en te raadplegen via de website van Europese Commissie. In Nederland is bijvoorbeeld de rechtbank Den Haag bevoegd en in Duitsland is dit het Amtsgericht (kantongerecht) Berlin-Wedding.⁹⁰ Overigens hoeft niet uitsluitend een rechter bevoegd te zijn, het kan bijvoorbeeld ook een gerechtelijk ambtenaar zijn.⁹¹ Dit is afhankelijk van de nationale regelgeving per lidstaat.

⁸⁵ Zie art. 7 lid 1 en bijlage I EBB-Vo.

⁸⁶ Zie art. 7 lid 5 EBB-Vo.

⁸⁷ Zie art. 7 lid 2 EBB-Vo.

⁸⁸ Grensoverschrijdende zaak: ten minste een van de partijen moet wonen of verblijven in een ander lidstaat dan de lidstaat van het aangezochte gerecht.

⁸⁹ Zie art. 7 lid 3 EBB-Vo.

⁹⁰ Zie Europese Justitiële Atlas voor burgerlijke zaken.

⁹¹ Dit volgt uit overweging 16 EBB-Vo.

Behandeling van het verzoek

Na het indienen van het verzoek, wordt deze in behandeling genomen. Op basis van het aanvraagformulier en art. 8 EBB-Vo zal het gerecht zo spoedig mogelijk onderzoeken of de vordering gegrond lijkt en er voldaan is aan de vereisten in de artikelen 2,3,4,6 en 7 EBB-Vo.⁹² Het is meer een formele toetsing om te bepalen of voldaan is aan de vereisten en dat formele karakter blijkt met name uit de toevoeging in art. 8 EBB-Vo. Hierin staat namelijk dat het onderzoek via een geautomatiseerde procedure kan worden uitgevoerd. Met het invullen van formulier A zal dus meteen blijken of aan de formaliteiten is voldaan. Gekeken wordt naar de volgende vereisten: (1) het betreft burgerlijke en handelszaken, (2) het is een grensoverschrijdende zaak met (3) een liquide, voor een specifiek bedrag opeisbare geldvordering, (4) het gerecht is bevoegd en (5) het verzoek is conform art. 7 EBB-Vo ingediend.

Aanvulling, correctie en wijziging van het verzoek

De schuldeiser kan een verzoek aanvullen of corrigeren aan de hand van formulier B.⁹³ Dit kan alleen wanneer het verzoek ontvankelijk is, de vordering niet kennelijk ongegrond is en er niet voldaan is aan de vereisten van art. 7 EBB-Vo. De termijn voor aanvulling of correctie van het verzoek wordt bepaald door het gerecht en deze kan de termijn naar eigen goeddunken verlengen.⁹⁴

Wanneer het verzoek niet geheel voldoet aan de vereisten uit art. 8 EBB-Vo, zal het gerecht een bedrag vaststellen waarvoor hij het EBB wil laten uitvaardigen. Aan de hand van formulier C⁹⁵ wordt de schuldeiser hiervan op de hoogte gesteld en moet de schuldeiser met datzelfde formulier laten weten of hij het voorstel aanvaardt dan wel weigert. Het gerecht zal een gepaste termijn vaststellen waarbinnen de schuldeiser dient te reageren. Bij aanvaarding van het voorstel, zal voor het aanvaarde deel een EBB uitgevaardigd worden.⁹⁶ Wordt het voorstel niet aanvaard of volgt er geen reactie binnen de gestelde termijn, dan zal het verzoek in zijn geheel afgewezen worden.⁹⁷ Als NIAB of haar opdrachtgevers het verzoek dus niet conform de vereisten hebben ingediend, krijgen ze wel nog een mogelijkheid om deze aan te vullen of corrigeren. Zijn er nog andere gebreken, dan zal het EBB slechts gedeeltelijk uitgevaardigd worden.

Afwijzing van het verzoek

In art. 11 EBB-Vo staan de gronden voor afwijzing van het verzoek omschreven. Een verzoek wordt afgewezen indien:

- niet voldaan is aan de vereisten van de artikelen 2, 3, 4, 6 en 7; of
- de vordering kennelijk ongegrond is; of
- de schuldeiser geen reactie stuurt binnen de termijn ten aanzien van een aanvulling, correctie of wijziging van het verzoek; of
- de schuldeiser het voorstel weigert of geen tijdige reactie stuurt.

De redenen voor afwijzing van het verzoek zullen met behulp van standaardformulier D⁹⁸ aan de schuldeiser bekend worden gemaakt.

§ 3.2.2.2 Uitvaardiging, betekening en uitvoerbaarheid van een EBB

Zodra voldaan is aan de vereisten uit art. 8 EBB-Vo, zal het gerecht een EBB uitvaardigen aan de hand van standaardformulier E.⁹⁹ Dit zal zo spoedig mogelijk en normaal gesproken binnen 30 dagen na indiening van het verzoek geschieden. Het aanvullen, corrigeren of wijzigen van het verzoek vallen niet binnen die 30 dagen.¹⁰⁰ Het EBB wordt uitgevaardigd met een afschrift van het verzoekschrift en moet vermelden dat de debiteur ofwel het in het EBB

⁹² Zie art. 8 EBB-Vo.

⁹³ Zie bijlage II EBB-Vo.

⁹⁴ Zie art. 9 EBB-Vo.

⁹⁵ Zie bijlage III EBB-Vo.

⁹⁶ Zie art. 12 EBB-Vo.

⁹⁷ Zie art. 10 EBB-Vo.

⁹⁸ Zie bijlage IV EBB-Vo.

⁹⁹ Zie bijlage V EBB-Vo.

¹⁰⁰ Zie art. 12 lid 1 EBB-Vo.

vermelde bedrag aan de schuldeiser moet betalen ofwel verweer moet voeren tegen het bevel. Daarnaast wordt de debiteur ervan in kennis gesteld dat het bevel uitsluitend op basis van de door de schuldeiser verstrekte informatie is uitgevaardigd en dus niet geverifieerd is door het gerecht. Ook wordt vermeld dat het bevel uitvoerbaar wordt, tenzij een verweerschrift wordt ingediend overeenkomstig art. 16 en dat in dat geval de procedure wordt voortgezet volgens het gewone burgerlijke procesrecht.¹⁰¹

Het gerecht moet ervoor zorgen dat het betalingsbevel overeenkomstig het nationale recht aan de debiteur betekend of ter kennis wordt gebracht. Er wordt slechts een keer betekend en dit hoeft dus niet te geschieden door een deurwaarder. Bij de betekening moet wel voldaan zijn aan de minimumnormen van de artikelen 13, 14 en 15 EBB-Vo.¹⁰² Deze minimumnormen zijn dezelfde als in de EET-Vo (zie § 2.4.2.2).

Wanneer de debiteur verweer wil voeren tegen een EBB, moet hij dit doen aan de hand van standaardformulier F dat hem samen met het EBB wordt verstrekt.¹⁰³ Het verweerschrift moet binnen 30 dagen na betekening of kennisgeving worden toegezonden en hoeft slechts te vermelden dat hij de vordering betwist. Verder geldt dat het verweerschrift ondertekend moet worden en op papier of via elk ander communicatiemiddel ingediend kan worden.¹⁰⁴

Wanneer het verweerschrift binnen de termijn is ingediend, wordt de procedure volgens het gewone burgerlijk procesrecht voortgezet en wordt de schuldeiser hiervan op de hoogte gesteld. Voor die procedure geldt dan het nationale recht van de lidstaat van het bevoegde gerecht.¹⁰⁵ De procedure gaat echter niet over naar een nationale procedure als NIAB of haar opdrachtgevers uitdrukkelijk verzocht hebben om de procedure dan te staken.

Door het moment waarop de debiteur pas verweer kan voeren, kan de EBB-procedure als een 'niet geschoten is altijd mis' procedure beschouwd worden. NIAB kan een gokje wagen en van tevoren afspreken de procedure te staken als de debiteur verweer gaat voeren. Zo blijven de financiële risico's voor de opdrachtgevers beperkt.

Wanneer geen verweer is gevoerd, zal het gerecht van oorsprong het EBB onverwijld uitvoerbaar verklaren aan de hand van standaardformulier G.¹⁰⁶ Er is dus geen exequatur meer vereist. Het EBB wordt meteen erkend en ten uitvoer gelegd in andere EU-lidstaten, zonder een uitvoerbaarheidverklaring en zonder mogelijkheid van verzet tegen de erkenning.¹⁰⁷ Het gerecht verifieert alleen nog de datum van betekening of kennisgeving en stuurt het uitvoerbare EBB naar de schuldeiser.¹⁰⁸

Met de EBB-procedure krijgen NIAB en haar opdrachtgevers voor het eerst te maken met een procedure die leidt tot directe erkenning en tenuitvoerlegging van een executoriale titel in het buitenland. Ten opzichte van de exequaturprocedure bood de EET-procedure al een verbetering door de directe erkenning van een executoriale titel, maar vereiste voor de tenuitvoerlegging alsnog een bewijs van waarmerking. Bij de EBB-procedure volgt directe erkenning en tenuitvoerlegging.

§ 3.2.2.3 Tenuitvoerlegging EBB

Zodra de rechterlijke instantie het EBB uitvoerbaar verklaard heeft, is deze meteen gereed voor de tenuitvoerlegging met behulp van standaardformulier G. Volgens art. 21 EBB-Vo geldt voor de tenuitvoerlegging van het EBB het nationale recht, tenzij de verordening anders bepaalt. De tenuitvoerlegging zal dan ook volgens de nationale regels moeten geschieden door een daartoe, in die lidstaat, bevoegde autoriteit. In Nederland is dit een deurwaarder, maar de bevoegde autoriteiten kunnen per lidstaat verschillen. Om de tenuitvoerlegging in een ander lidstaat te verkrijgen moet de schuldeiser een afschrift van het uitvoerbaar

¹⁰¹ Zie art. 12 lid 2-4 EBB-Vo.

¹⁰² Zie art. 12 lid 5 EBB-Vo.

¹⁰³ Zie bijlage VI EBB-Vo.

¹⁰⁴ Zie art. 16 EBB-Vo.

¹⁰⁵ Zie art. 17 EBB-Vo.

¹⁰⁶ Zie bijlage VII EBB-Vo.

¹⁰⁷ Zie art. 19 EBB-Vo.

¹⁰⁸ Zie art. 18 EBB-Vo.

verklaarde EBB verstrekken en indien nodig, een vertaling van het EBB in de officiële taal van de lidstaat van tenuitvoerlegging.

Met betrekking tot de taalvereisten biedt de EBB-Vo geen echte duidelijkheid. Elk lidstaat moet aangeven welke officiële talen zij accepteert voor het EBB,¹⁰⁹ maar voor het invullen van de formulieren hoeven zij geen taalvereisten aan te geven. Op de standaardformulieren staat echter vermeld dat deze ingevuld moeten worden in de taal of talen die de lidstaat officieel aanvaardt. Om de stukken uiteindelijk te betekenen moeten deze ook in de taal zijn die de lidstaat accepteert of in een taal die de persoon begrijpt.¹¹⁰

§ 3.2.2.4 Rechtsmiddelen

Wanneer een verzoek om een EBB is afgewezen staan hier geen rechtsmiddelen voor open. NIAB of haar opdrachtgever zou in dat geval de vordering opnieuw geldend kunnen maken door een nieuw EBB-verzoek in te dienen of een nationale procedure te starten.¹¹¹ Ze krijgen hiermee dus nog een tweede kans om een geldig EBB-verzoek in te dienen.

In de EBB-procedure kan de debiteur de tenuitvoerlegging (deels) tegenhouden. Zoals eerder is aangegeven kan de debiteur binnen 30 dagen na betekening van het betalingsbevel met formulier F verzoeken om heroverweging van het betalingsbevel. Voor de debiteur is dit de enige kans die hij krijgt om in verweer te gaan en zonder verweer zal het EBB uitvoerbaar worden verklaard. De debiteur kan heroverweging verzoeken wanneer het betalingsbevel, buiten zijn schuld om, niet correct en niet tijdig betekend is of wanneer de debiteur wegens onmacht of buitengewone omstandigheden (buiten zijn schuld, mits onverwijld gehandeld) de vordering niet heeft kunnen betwisten. Heroverweging kan ook verzocht worden wanneer het EBB kennelijk ten onrechte is toegekend.¹¹² Bij een verzoek tot heroverweging kan het gerecht de tenuitvoerleggingsprocedure beperken tot bewarende maatregelen, de tenuitvoerlegging afhankelijk maken van het stellen van een zekerheid of in buitengewone omstandigheden de tenuitvoerleggingsprocedure opschorten.¹¹³

Naast heroverweging kan de debiteur verzoeken om de tenuitvoerlegging van het EBB te weigeren. Dit kan wanneer het EBB onverenigbaar is met een eerder gegeven beslissing of bevel op voorwaarde dat deze tussen dezelfde partijen in hetzelfde geschil is gegeven, deze voldoet aan de voorwaarden van erkenning en de onverenigbaarheid niet als verweer had kunnen worden aangevoerd. Tevens wordt de tenuitvoerlegging geweigerd wanneer de debiteur het in het EBB vastgestelde bedrag betaald heeft aan de schuldeiser. Er volgt echter nooit een onderzoek naar de juistheid van het EBB, een uitgevaardigd EBB wordt aangemenen juist te zijn.¹¹⁴ De debiteur krijgt slechts achteraf een kans om de tenuitvoerlegging daarvan tegen te houden.

§ 3.2.2.5 De kosten

De EBB-procedure is niet alleen gemakkelijker, maar ook goedkoper toe te passen dan de exequatur- of EET-procedure. Bij de exequaturprocedure krijgen de opdrachtgevers van NIAB te maken met dubbele proceskosten en kosten voor buitenlandse correspondenten. Bij de EET-procedure liggen de kosten al lager, maar bij de EBB-procedure is dit nog lager. Doordat de EBB-procedure met standaardformulieren werkt en de rechterlijke instantie slechts de formele vereisten toetst, kan tijd en geld bespaard worden. Bespaard wordt bijvoorbeeld op reiskosten en tijd aangezien partijen niet ter zitting hoeven te verschijnen, dit verloopt immers via de formulieren. Ook wordt bespaard op hoge vertaalkosten, omdat de schuldeiser slechts summier hoeft aan te tonen dat hij een vordering heeft. Zo hoeft hij bijvoorbeeld geen kosten te maken voor een vertaling van de bewijsstukken.

¹⁰⁹ Zie art. 21 lid 2 EBB-Vo.

¹¹⁰ Zie art. 8 BET-Vo.

¹¹¹ Zie art. 11 lid 2 en 3 EBB-Vo.

¹¹² Zie art. 20 EBB-Vo.

¹¹³ Zie art. 23 EBB-Vo.

¹¹⁴ Zie art. 22 EBB-Vo.

Verder zijn partijen niet verplicht zich te laten vertegenwoordigen, zodat ook daarop bespaard kan worden.¹¹⁵ De gerechtskosten worden bepaald aan de hand van het nationale recht en mogen niet hoger zijn dan de gerechtskosten in een gewone civielrechtelijke procedure.¹¹⁶

§ 3.3 Voor- en nadelen EBB-procedure

Uit dit hoofdstuk blijkt dat de EBB-procedure een aantal voordelen kan opleveren voor NIAB en haar opdrachtgevers. Ten eerste werkt de EBB-procedure volgens het principe van 'niet geschoten is altijd mis' en zolang van tevoren is afgesproken om de procedure te staken in geval van verweer, kunnen financiële risico's beperkt blijven. Ten tweede werkt de EBB-procedure met uniforme standaardformulieren waardoor deze makkelijker toe te passen is. Hierdoor duurt de procedure ook relatief korter dan de exequatur- of EET-procedure. Zelfs met een verweer van de schuldenaar duurt de EBB-procedure maximaal 60 dagen, terwijl de andere procedures minimaal een aantal weken tot maanden kunnen duren. Verder wordt het verzoek om een EBB niet uitgebreid getoetst en kan deze sneller uitgevaardigd en ten uitvoer gelegd worden. Ook zijn de kosten van de EBB-procedure relatief lager dan bij de eerdere procedures. Er zijn bijvoorbeeld geen dubbele proceskosten, extra vertaalkosten of reiskosten.

Ondanks de verbeteringen ten opzichte van de exequatur- of EET-procedure, heeft de EBB-procedure toch wat nadelen. Zo blijft het nationale recht van de lidstaten prominent verweven met de EBB-Vo en biedt het wellicht nog steeds te weinig structuur als internationale verordening. Niet in elk artikel komt duidelijk naar voren welke regel gevolgd moet worden, waardoor ruimte overblijft voor eigen interpretatie.

Voor een handige checklist en stappenplan met betrekking tot de EBB-procedure, zie bijlage I van dit onderzoek. Voor een vergelijking van de EBB-procedure met de overige procedures, zie bijlage IV.

In dit hoofdstuk is gekeken naar de Europese betalingsbevelprocedure. Er is gekeken naar het verloop van de procedure en de mogelijkheden die de procedure kan bieden. De procedure verloopt sneller en makkelijker dan de huidig toegepaste procedures van NIAB. Zo is geen exequatur meer nodig en kan aan de hand van standaardformulieren een executoriale titel verkregen worden, zijnde een EBB, die meteen erkend wordt en ten uitvoer gelegd kan worden. Verder kan bespaard worden op o.a. reis- en vertaalkosten. De EBB-procedure kan echter alleen toegepast worden bij niet-betwiste vorderingen. Naast de EBB-procedure heeft de Europese Commissie ook een Europese procedure voor geringe vorderingen ingevoerd en die zal in het volgende hoofdstuk aan bod komen.

¹¹⁵ Zie art. 24 EBB-Vo.

¹¹⁶ Zie art. 25 EBB-Vo.

Hoofdstuk 4 Europese procedure voor geringe vorderingen

§ 4.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk is gekeken naar de Europese betalingsbevelprocedure die een nieuwe toevoeging kan zijn aan het repertoire van NIAB om internationale vorderingen te incasseren. Een andere procedure waar NIAB (nog) niet bekend mee is, is de Europese procedure voor geringe vorderingen (EPGV) en die zal in dit hoofdstuk nader aan bod komen.

§ 4.2 Europese procedure voor geringe vorderingen

De Europese procedure voor geringe vorderingen (EPGV) is vlak na de EBB-procedure, op 1 januari 2009, in werking getreden als tweede eenvormige Europese procedure. In een aantal opzichten lijken de beide procedures op elkaar, maar de EPGV kan gebruikt worden voor betwiste en niet-betwiste vorderingen en ziet verder alleen toe op geringe vorderingen. In tegenstelling tot wat NIAB onder een geringe vordering verstaat, beschouwt de EPGV een vordering als gering wanneer deze niet hoger is dan € 2.000,-.¹¹⁷ Vanwege die toespitsing op geringe vorderingen wordt de EPGV ook wel small claims procedure genoemd¹¹⁸ en kan deze procedure interessant zijn voor NIAB. Immers is een van de problemen waar NIAB en haar opdrachtgevers nu tegen aan lopen dat de kosten (bij geringe vorderingen) vaak niet opwegen tegen de mogelijke baten. De EPGV lijkt hiervoor een alternatieve mogelijkheid te bieden, naast de exequatur-, EET- en EBB-procedure en naast de nationale procedures. Dat het een alternatieve mogelijkheid is naast de nationale procedures volgt uit art. 1 van de Verordening tot vaststelling van een Europese procedure voor geringe vorderingen (EPGV-Vo).¹¹⁹ In datzelfde artikel wordt ook het doel van de EPGV omschreven, namelijk de grensoverschrijdende procesvoering in de EU ten aanzien van geringe vorderingen vereenvoudigen en bespoedigen en de kosten van zo'n procedure verminderen. Door de EPGV te volgen kunnen NIAB en opdrachtgevers een Europese titel verkrijgen die direct in elke EU-lidstaat (behalve Denemarken¹²⁰) erkend wordt en ten uitvoer gelegd kan worden.¹²¹

Voor de EPGV is overigens ook een handige checklist en stappenplan te raadplegen, zie hiervoor bijlage II. Daarnaast kan de EPGV vergeleken worden met de overige procedures in het overzicht in bijlage IV.

§ 4.2.1 Toepassingsgebied EPGV-Vo

Het toepassingsgebied van de EPGV-Vo lijkt in veel opzichten op het toepassingsgebied van de EEX- en EBB-Vo. De EPGV-Vo is namelijk ook van toepassing in grensoverschrijdende zaken met betrekking tot burgerlijke en handelszaken, ongeacht de aard van het gerecht, en sluit overeenkomstig art. 2 lid 1 EPGV-Vo dezelfde zaken uit. Verder is de EPGV-Vo niet van toepassing in Denemarken en geeft zij dezelfde definitie aan een grensoverschrijdende zaak.¹²² Waar de EPGV-Vo zich in onderscheid is dat deze alleen van toepassing is bij vorderingen tot € 2.000,- (excl. rente, kosten en uitgaven) op het moment dat het vorderingsformulier wordt ontvangen door het bevoegde gerecht.¹²³ Een ander onderscheid betreft een aanvulling op de uitgesloten zaken, waardoor ook zaken met betrekking tot het arbeidsrecht, huur en verhuur en inbreuken op de persoonlijke levenssfeer (waaronder bijvoorbeeld laster) worden uitgesloten.¹²⁴ Eveneens als de EBB-Vo, heeft de EPGV-Vo een facultatief karakter. NIAB en haar opdrachtgevers kunnen dus kiezen of zij de Europese procedure willen volgen

¹¹⁷ Er zijn plannen om deze maximumgrens op te rekken tot € 10.000,-. Zie persbericht Europese Commissie 19 november 2013, <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52013PC0794&from=en>>.

¹¹⁸ Kramer 2008, p. 46/48.

¹¹⁹ <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32007R0861&from=NL>>, geraadpleegd op 1 maart 2015.

¹²⁰ Zie overweging 38 en art. 2 lid 3 EPGV-Vo.

¹²¹ Zie art. 1 EPGV-Vo.

¹²² Zie art. 3 EPGV-Vo.

¹²³ Zie art. 2 lid 1 EPGV-Vo.

¹²⁴ Zie art. 2 lid 2 EPGV-Vo.

of de nationale procedure van de lidstaat.¹²⁵ Verder is de EPGV-Vo van toepassing vanaf 1 januari 2009, m.u.v. art. 25 betreffende het doorgeven van gegevens aan de Europese Commissie, die al vanaf 1 januari 2008 van toepassing is.¹²⁶ Wanneer de vordering opeisbaar is geworden na die datum, kunnen NIAB en haar opdrachtgevers de EPGV gebruiken.

Rechterlijke bevoegdheid

In de EPGV-Vo zelf is geen artikel opgenomen ten aanzien van de rechterlijke bevoegdheid. Op vorderingsformulier A staat wel vermeld dat het gerecht bevoegd moet zijn overeenkomstig de EEX-Vo. Dat betekent in de hoofdregel dat de relatieve bevoegdheid bij de rechterlijke instantie in de woonplaats van de debiteur ligt.¹²⁷ In art. 25 EPGV-Vo is wel opgenomen dat de lidstaten gegevens inzake rechterlijke bevoegdheid moeten verstrekken aan de Europese Commissie, zodat deze gepubliceerd kunnen worden. Voor een voorbeeld van de rechterlijke bevoegdheid, zie figuur 4.1.

Voorbeeld.

Stel:

- De schuldeiser woont in Nederland, dan moet de debiteur woonachtig zijn in een ander EU-lidstaat en is de rechterlijke instantie aldaar bevoegd.
- De schuldeiser woont in een ander EU-lidstaat en de debiteur in Nederland, dan is de kantonrechter bevoegd. Dit volgt uit art. 2 lid 1 Uitvoeringswet EPGV.

Figuur 4.1 Voorbeeld rechterlijke bevoegdheid.

§ 4.2.2 De procedure

§ 4.2.2.1 Het verzoek voor het starten van de procedure

De EPGV werkt met standaardformulieren en in art. 4 EPGV-Vo staat omschreven hoe de procedure gestart moet worden. Zo moet de schuldeiser vorderingsformulier A invullen en indienen bij het bevoegde gerecht. Dit formulier is te vinden in bijlage I van de EPGV-Vo en kan per post of via elk ander (elektronisch) communicatiemiddel ingediend worden.¹²⁸ Het vorderingsformulier moet ook een beschrijving van de bewijsmiddelen of elk ander relevant stuk bevatten die de vordering staven.¹²⁹ Het gerecht bepaalt met welke middelen het bewijs wordt verkregen en welke bewijsmiddelen zij nodig heeft om een uitspraak te doen. Hierbij kiest zij voor de eenvoudigste en minst bezwarende wijze van bewijsverkrijging.¹³⁰ Wanneer de vordering buiten het toepassingsgebied van de EPGV-Vo valt, zal het gerecht de schuldeiser hiervan op de hoogte stellen. Aan de hand van standaardformulier B laat het gerecht aan de schuldeiser weten dat de verstrekte gegevens ontoereikend of onvoldoende duidelijk zijn of dat het vorderingsformulier niet naar behoren is ingevuld. De schuldeiser krijgt dan nog een mogelijkheid om deze, binnen een door het gerecht bepaalde termijn, aan te vullen, te corrigeren of alsnog te verstrekken. Ook kan de schuldeiser zijn vordering nog intrekken, tenzij de vordering kennelijk ongegrond of het verzoek niet-ontvankelijk blijkt. In dat geval wordt het verzoek om een EPGV afgewezen. Als NIAB en haar opdrachtgevers de vordering niet intrekken, dan zal het gerecht de vordering behandelen conform het nationale recht en dus niet volgens de Europese procedure.¹³¹

¹²⁵ Zie art. 1 EPGV-Vo.

¹²⁶ Zie art. 29 EPGV-Vo.

¹²⁷ Zie art. 2 lid 1 EEX-Vo.

¹²⁸ De Europese Commissie maakt de lijst van, per lidstaat, aanvaarde communicatiemiddelen openbaar. Zie art. 4 lid 3 EPGV-Vo.

¹²⁹ Zie art. 4 lid 1 EPGV-Vo.

¹³⁰ Zie art. 9 EPGV-Vo.

¹³¹ Zie art. 4 lid 3 en 4 EPGV-Vo.

§ 4.2.2.2 Verloop van de procedure

In art. 5 EPGV-Vo wordt het verloop van de procedure omschreven. Over het algemeen zal de procedure schriftelijk verlopen, maar in uitzonderlijke gevallen kan ook mondelinge behandeling plaatsvinden.¹³² Partijen kunnen een verzoek tot mondelinge behandeling indienen, maar de rechter bepaald uiteindelijk of hij dit nodig acht en zal schriftelijk zijn redenen voor weigering moeten mededelen.

In de procedure zijn geen van de partijen verplicht zich te laten vertegenwoordigen door een advocaat of een andere rechtsbeoefenaar.¹³³ Wel kunnen ze bijstand krijgen bij het invullen van de formulieren en moet deze bijstand gewaarborgd worden door de lidstaten.¹³⁴ Het is overigens de eerste keer dat er in een Europese procedure een aparte regeling is opgenomen voor bijstand en daarin onderscheidt de EPGV zich van de andere procedures.

Na het indienen van het verzoek zal het gerecht, binnen 14 dagen na ontvangst van vorderingsformulier A, een antwoord sturen naar de schuldeiser. Hiervoor gebruikt hij standaard antwoordformulier C, welke vervolgens door het gerecht aan de debiteur betekend moet worden conform art. 13 EPGV-Vo. Naast antwoordformulier C moet het gerecht een afschrift van het vorderingsformulier en, indien van toepassing, overig ingediende stukken bijvoegen. De debiteur heeft dan nog 30 dagen om deel II van het antwoordformulier in te vullen en zo nodig met ter staving dienende stukken terug te sturen naar het gerecht, of om op een andere passende wijze te antwoorden. Vervolgens zal het gerecht dit antwoord weer binnen 14 dagen na ontvangst doorsturen naar de schuldeiser. Afhankelijk van het antwoord van de debiteur zijn er daarna verschillende scenario's mogelijk.

1. Indien de debiteur stelt dat de niet-geldelijke vordering hoger is dan € 2.000,- zal het gerecht, binnen 30 dagen na het doorsturen van het antwoord, bepalen of de vordering binnen de werkingssfeer van de verordening valt. Deze beslissing kan niet betwist worden.
2. Indien de debiteur een tegenvordering instelt met behulp van vorderingsformulier A zal het gerecht deze (en eventuele ter staving ingediende stukken) conform art. 13 aan de schuldeiser betekenen. Betekening moet geschieden binnen 14 dagen na ontvangst van de tegenvordering en de schuldeiser heeft dan 30 dagen om hierop te reageren.
3. Indien de tegenvordering hoger is dan € 2.000,- zullen zowel de oorspronkelijke vordering als de tegenvordering niet meer volgens de EPGV worden behandeld. Deze worden dan volgens het nationale recht behandeld.

De termijnen in de EPGV-Vo kunnen in uitzonderlijke gevallen verlengd worden door het gerecht, maar alleen als dit nodig is om de rechten van de partijen te waarborgen. Te allen tijde moet het gerecht tevens mededelen welke gevolgen het niet in acht nemen van de termijn zal hebben.¹³⁵

Met betrekking tot de formulieren bepaalt art. 6 EPGV-Vo dat alle formulieren ingediend moeten worden in de taal of talen van het gerecht. Wanneer een van de bijgevoegde stukken niet in de juiste taal gestuurd is, hoeft deze slechts vertaald te worden als dit noodzakelijk is voor het geven van de beslissing. Wanneer een van de partijen de stukken niet aanvaard vanwege de taal, bijvoorbeeld als dit niet de officiële taal is of een taal die de geadresseerde begrijpt, dan kan het gerecht verzoeken om deze stukken alsnog in een vertaalde versie te verstrekken. De betekening of kennisgeving van stukken moet per aangetekende post geschieden, met daarbij een bericht van ontvangst en vermelding van de ontvangstdatum. Wanneer dit niet mogelijk is, moeten de stukken betekend worden conform de artikelen 13 en 14 EET-Vo.¹³⁶

¹³² Zie ook art. 8 EPGV-Vo. Wanneer de technische middelen beschikbaar zijn, kan mondelinge behandeling plaatsvinden met behulp van een videoconferentie of andere vormen van communicatietechnologie.

¹³³ Zie art. 10 EPGV-Vo.

¹³⁴ Zie art. 11 EPGV-Vo.

¹³⁵ Zie art. 14 EPGV-Vo.

¹³⁶ Zie art. 13 EPGV-Vo.

Beëindiging van de procedure & uitvoerbaarheid van de beslissing

Het gerecht kan meteen binnen 30 dagen na ontvangst van antwoordformulier C een beslissing nemen, maar zij kan haar beslissing ook uitstellen. Bij uitstel moet de beslissing genomen zijn binnen 30 dagen na het verzoek aan partijen om nadere gegevens en bewijsmiddelen te verstrekken en binnen 30 dagen na de mondelinge behandeling van het verzoek. De beslissing moet conform art. 13 EPGV-Vo betekend worden aan partijen¹³⁷ en zodra het gerecht een beslissing heeft genomen, is deze uitvoerbaar.¹³⁸

§ 4.2.2.3 Tenuitvoerlegging

De EPGV-beslissing wordt meteen erkend en ten uitvoer gelegd in een ander EU-lidstaat. Er is geen verzet mogelijk tegen erkenning en er is geen exequatur nodig. Het gerecht zal, op verzoek van een partij, kosteloos een certificaat verstrekken aan de hand van standaardformulier D.¹³⁹ De tenuitvoerleggingsprocedures worden beheerst door het nationale recht van de lidstaat van tenuitvoerlegging en de tenuitvoerlegging van de EPGV-beslissing zal dus conform die nationale voorwaarden moeten geschieden. De partij die om tenuitvoerlegging verzoekt moet een afschrift van de beslissing en een afschrift van het certificaat overleggen en eventueel ook een vertaling daarvan in de officiële taal van de lidstaat van tenuitvoerlegging. De verzoekende partij hoeft overigens niet te beschikken over een gemachtigde vertegenwoordiger of een postadres, anders dan bij de instanties die bevoegd zijn voor de tenuitvoerleggingsprocedure.¹⁴⁰

§ 4.2.2.4 Rechtsmiddelen

Tegen de beslissing van het gerecht is beroep mogelijk, maar alleen als dit volgens nationaal recht van de lidstaten mogelijk is en alleen binnen de termijn die de lidstaten hiervoor stellen.¹⁴¹ Ook kan de debiteur verzoeken om heroverweging van de beslissing bij het gerecht dat de beslissing genomen heeft. Heroverweging is alleen mogelijk onder bepaalde voorwaarden. Zo moet het vorderingsformulier of de oproeping voor een mondelinge behandeling in ieder geval correct betekend zijn. Daarnaast kan het zijn dat de betekening buiten de schuld van de debiteur om niet zo tijdig is geschied of de debiteur heeft zijn kans om verweer te voeren gemist wegens overmacht of buitengewone omstandigheden buiten zijn schuld om, mits hij onverwijld handelt. De gegeven beslissing blijft van kracht, tenzij het verzoek om heroverweging wordt ingewilligd onder bovengenoemde gevallen. Pas in dat laatste geval wordt de beslissing nietig.¹⁴²

Verder kan de debiteur het gerecht verzoeken om de tenuitvoerlegging van de beslissing te weigeren wanneer deze onverenigbaar is met een eerder gegeven beslissing in een ander lidstaat of derde land. Dit kan slechts op 3 voorwaarden: (1) wanneer die eerdere beslissing tussen dezelfde partijen, ten aanzien van hetzelfde geschil gegeven is en op dezelfde oorzaak berust, (2) wanneer die eerdere beslissing in de lidstaat van tenuitvoerlegging is gegeven of aan de voorwaarden voor erkenning aldaar voldoet, en (3) de onverenigbaarheid in de lidstaat waar de beslissing gegeven is niet als verweer is aangevoerd en ook niet had kunnen worden aangevoerd. De juistheid van de gegeven beslissing wordt, net als in de EBB-procedure, nooit onderzocht.¹⁴³

Daarnaast staan er nog rechtsmiddelen open ten aanzien van de tenuitvoerlegging. De debiteur kan verzoeken om de tenuitvoerleggingsprocedure tot bewarende maatregelen te beperken, de tenuitvoerlegging afhankelijk te maken van het stellen van een door het gerecht bepaalde zekerheid, of in buitengewone omstandigheden de tenuitvoerleggingsprocedure op te schorten.¹⁴⁴

¹³⁷ Zie art. 7 EPGV-Vo.

¹³⁸ Zie art. 15 EPGV-Vo.

¹³⁹ Zie art. 20 EPGV-Vo.

¹⁴⁰ Zie art. 21 EPGV-Vo.

¹⁴¹ Zie art. 17 EPGV-Vo.

¹⁴² Zie art. 18 EPGV-Vo.

¹⁴³ Zie art. 22 EPGV-Vo.

¹⁴⁴ Zie art. 23 EPGV-Vo.

§ 4.2.2.5 De kosten

Net als bij de EBB-procedure is bij de EPGV getracht de procedure nog eenvoudiger en nog goedkoper te maken. In de EPGV wordt eveneens veel met standaardformulieren en via verschillende telecommunicatiemiddelen gewerkt. Fysieke verschijning bij een mondelinge behandeling is vaak al niet meer nodig en in sommige lidstaten kunnen de gerechtskosten online voldaan worden, waardoor veel op reiskosten en dergelijke bespaard wordt. Daarnaast hoeft slechts het certificaat voor tenuitvoerlegging vertaald te worden, waardoor ook de vertaalkosten flink gereduceerd worden en hoeven partijen zich niet te laten vertegenwoordigen. Al met al heeft de Europese Commissie zich flink ingezet om de EPGV zo kosten- en tijdsbesparend mogelijk in te richten.

§ 4.3 Voor- en nadelen

Volgens een persbericht van de Europese Commissie op 19 november 2013 heeft de EPGV ervoor gezorgd dat de kosten van een grensoverschrijdende procesvoering met 40% verminderd konden worden en dat de duur van geschillen van 2 jaar en 5 maanden naar gemiddeld 5 maanden kon dalen.¹⁴⁵ Het doel van de EPGV om de tijd en kosten van grensoverschrijdende geschillen te verlagen lijkt hiermee bereikt te zijn. Voor NIAB en haar opdrachtgevers lijkt de EPGV dan ook een erg waardevol instrument te zijn. Hoe kleiner de vorderingen van haar opdrachtgevers, hoe huiveriger beide waren om een gerechtelijke procedure te starten. De EPGV kan deze stap kleiner maken en is tevens te gebruiken bij betwiste vorderingen. Partijen hoeven hun vordering of verweer niet juridisch te kwalificeren en mondelinge behandeling van het geschil is de uitzondering. Verder is de procedure zoveel mogelijk gestandaardiseerd door te werken met standaardformulieren die in elke relevante taal verkrijgbaar zijn.¹⁴⁶

Toch zijn er nog wat problemen geconstateerd bij toepassing van de EPGV. Ten eerste is de EPGV niet algemeen bekend in de EU-lidstaten. NIAB is dus niet de enige die nog niet van deze procedure heeft gehoord. Uit een barometer, gepubliceerd in 2013,¹⁴⁷ blijkt dat 86% van de ondervraagden in Europa nog nooit van de EPGV hadden gehoord. Daarnaast houdt ook de EPGV toch nog vast aan nationale procedures, wat het in sommige opzichten verwarrend kan maken voor NIAB en haar opdrachtgevers. Zij zijn immers niet bekend met deze nationale regels. Verder blijkt in de praktijk dat de maximumgrens van € 2.000,- eigenlijk te beperkend is, omdat veel kleine vorderingen net buiten die grens vallen. Vooral kmo's¹⁴⁸ zijn hier de dupe van en deze groep beslaat een substantieel deel van de opdrachtgevers van NIAB. Ook blijkt de definitie van "grensoverschrijdend" te beperkt. De Europese Commissie heeft zich over de nadelen gebogen en kwam met een wijzigingsvoorstel voor de EPGV.

§ 4.4 Voorstel wijziging Europese procedure voor geringe vorderingen

Op 19 november 2013 heeft de Europese Commissie een voorstel gedaan tot wijziging van de verordening van een Europese procedure voor geringe vorderingen.¹⁴⁹ Een van de belangrijkste wijzigingen is de verruiming van het toepassingsbereik van € 2.000,- naar € 10.000,-. Door verruiming van deze grens wordt de toegang tot de procedure niet alleen groter, maar ook aantrekkelijker gemaakt. Vooral voor kmo's aangezien zij vaker net buiten de boot vallen. Een andere belangrijke wijziging is de verruiming van de definitie "grensoverschrijdend". Hierdoor worden zaken eerder als "grensoverschrijdend" bestempeld, tenzij meerdere grensoverschrijdende elementen zich in dezelfde lidstaat bevinden. In haar voorstel noemt de Europese Commissie bijvoorbeeld de woonplaats van partijen, de uitvoerings-

¹⁴⁵ "Iets online gekocht en u wil uw geld terug? Commissievoorstel inzake geringe vorderingen helpt consumenten en kmo's.", <http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1095_nl.htm>, geraadpleegd op 1 mei 2015.

¹⁴⁶ Buyserd 2014.

¹⁴⁷ <http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_395_sum_en.pdf>, blz. 22, geraadpleegd op 2 mei 2015.

¹⁴⁸ Met kmo's worden kleine of middelgrote ondernemingen bedoeld.

¹⁴⁹ <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0794:FIN:NL:PDF>>, geraadpleegd op 5 mei 2015.

plaats van het contract, de plaats waar de feiten van de vordering hebben plaatsgevonden, de plaats van tenuitvoerlegging en het bevoegde gerecht.

Naast bovengenoemde wijzigingen is ook voorgesteld het gebruik van elektronische hulpmiddelen te verbeteren. Met name voor de betekening van sommige stukken zou dit handig zijn, want dat zal nog meer tijd en kosten kunnen besparen. De Europese Commissie wil gerechten verplichten om videoconferentie en andere telecommunicatiemiddelen te gebruiken bij de mondelinge behandeling en bewijsverkrijging, want in de praktijk is gebleken dat partijen regelmatig alsnog fysiek aanwezig moeten zijn voor de mondelinge behandeling.

Verder zijn een maximumgrens voor de gerechtskosten en de verplichting om onlinebetalingen van deze kosten mogelijk te maken onderdeel van het voorstel. Door het stellen van een maximum voor de gerechtskosten kan voorkomen worden dat deze in bepaalde lidstaten onevenredig zijn en online betalingsmogelijkheden moeten tijd en kosten besparen. Er hoeft dan immers niet heen en weer gereisd worden, slechts voor voldoening van de gerechtskosten.

De laatste wijzigingen betreffen het beperken van de verplichting om standaardformulier D (certificaat van tenuitvoerlegging) in zijn geheel te vertalen en het opleggen van een verplichting aan lidstaten om informatie te verstrekken ten aanzien van bijvoorbeeld gerechtskosten, betalingsmogelijkheden e.d. Bij formulier D hoeft slechts de inhoud van de beslissing vertaald te worden, zodat de vertaalkosten lager uitvallen en lidstaten blijken in de praktijk nog niet zo transparant te zijn als het aankomt op het verstrekken van informatie aan de Europese Commissie.

Stand van zaken

Vanaf het moment dat het voorstel is ingediend heeft de Europese Commissie overlegd met de betrokken partijen om te bepalen of de voorstellen aangenomen kunnen worden. Op 25 maart 2014 heeft het Europees Economisch en Sociaal Comité (hierna het Comité) vergaderd over het voorstel en haar advies uitgebracht. In het kort houdt het advies in dat het Comité het voorstel steunt ten aanzien van de uitbreiding van het toepassingsgebied van de EPGV door een hogere grens voor vorderingen aan te houden en de definitie van 'grensoverschrijdend' te verruimen. Eveneens steunt zij de begrenzing van gerechtskosten zolang de definitie van gerechtskosten duidelijk geformuleerd is. Het gebruik van technische middelen zou gestimuleerd moeten worden, maar van een verplichting spreekt het Comité nog niet.¹⁵⁰

Op 24 november 2014 heeft de Raad van de Europese Unie een nota gepubliceerd waarin naar voren komt dat de Europese Commissie al een hoop bereikt heeft, maar dat het punt waarop de voorgestelde wijzigingen doorgevoerd kunnen worden nog niet bereikt is. Nog niet alle lidstaten zijn met elkaar tot overeenstemming gekomen in welke mate de wijzigingen doorgevoerd moeten worden en of ze alle wijzigingen willen doorvoeren. Wel lijken ze bereid tot compromisoplossingen, waardoor het einde van de discussies in zicht komt.¹⁵¹ Op het moment van dit onderzoek heeft nog geen nadere publicatie plaatsgevonden.

In dit hoofdstuk is gekeken naar de Europese procedure voor geringe vorderingen en het wetsvoorstel om deze procedure te verbeteren. Hiermee is de laatste procedure behandeld die NIAB al aan haar repertoire zou kunnen toevoegen. Aan de horizon verschijnt echter alweer een nieuwe Europese procedure die in de toekomst van waarde kan zijn voor NIAB. In het volgende hoofdstuk zal gekeken worden naar deze naderende procedure van een Europees (conservatoir) bankbeslag.

¹⁵⁰ <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014AE0025&qid=1430904657567&from=NL>>, geraadpleegd op 5 mei 2015.

¹⁵¹ <<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15841-2014-INIT/nl/pdf>>, geraadpleegd op 5 mei 2015.

Hoofdstuk 5 Naderend Europees (conservatoir) bankbeslag

§ 5.1 Inleiding

Zoals uit voorgaande hoofdstukken is gebleken, heeft de Europese Commissie in de loop der jaren een aantal Europese Verordeningen ingesteld ten aanzien van het incasseren van internationale vorderingen. In dit hoofdstuk zal gekeken worden naar een naderend Europees (conservatoir) bankbeslag en de toekomstige mogelijkheden van deze procedure. Eerst zal iets meer verteld worden over het Europees conservatoir beslag en daarna zal ingegaan worden op de regels van de verordening en welke meerwaarde deze procedure kan bieden voor NIAB en haar opdrachtgevers.

§ 5.2 Europees conservatoir bankbeslag

Op 25 juli 2011 heeft de Europese Commissie een voorstel gedaan voor een Europees bankbeslag.¹⁵² Dit voorstel resulteerde in de “Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een Europees bevel tot conservatoir beslag op bankrekeningen om de grensoverschrijdende inning van schuldvorderingen in burgerlijke en handelszaken te vergemakkelijken”, die op 27 juni 2014 gepubliceerd is.¹⁵³ Deze verordening is de eerste in zijn soort en daarbij toeziet op grensoverschrijdende beslagmaatregelen. Hierdoor kan een Europees bevel tot conservatoir beslag op bankrekeningen verkregen worden, ofwel een European Account Preservation Order (EAPO). Voor NIAB en haar opdrachtgevers kan dit nieuwe mogelijkheden bieden bij het incasseren van internationale vorderingen. Voorheen kregen zij namelijk te maken met het territorialiteitsbeginsel, de verschillende rechtsstelsels van andere lidstaten en een buitenlandse procedure om beslagmaatregelen te treffen.¹⁵⁴ In vergelijking met andere landen is het leggen van (conservatoir) derdenbeslag in Nederland vrij eenvoudig. Nu zal moeten blijken of hetzelfde gezegd kan worden van de Verordening voor een EAPO (EAPO-Vo).

De EAPO-Vo is een alternatief voor bewarende maatregelen uit het nationale recht. Deze laat de bestaande nationale middelen dus in stand en voegt alleen een nieuwe procedure toe die het mogelijk maakt om met een Europees bevel beslag te leggen op bankrekeningen binnen de EU.¹⁵⁵ Met de Europese procedure kunnen NIAB en haar opdrachtgevers een EAPO verkrijgen om te voorkomen dat tegoeden op een bankrekening verplaatst of onttrokken worden voordat hun vordering voldaan is.¹⁵⁶ De rekening van de debiteur wordt dan tijdelijk geblokkeerd totdat het bedrag waarop beslag ligt voldaan is of (als het nationale recht daarin voorziet) totdat het bedrag wordt overgemaakt naar een speciale beslagrekening van de bevoegde instantie van tenuitvoerlegging.¹⁵⁷ Toekomstige executie van een executoriale titel wordt daarmee veiliggesteld en biedt een bepaalde verhaalszekerheid voor NIAB en haar opdrachtgevers. Voor hen lijkt deze EAPO-Vo een uitkomst te bieden om internationale vorderingen te innen, naast de eerder in dit onderzoek genoemde procedures uit de EEX-, EET-, EBB- en EPGV-Vo.

In bijlage III van dit onderzoek is een checklist en stappenplan opgenomen voor de EAPO-Vo. Daarnaast kan deze verordening vergeleken worden met de andere procedures in het overzicht in bijlage IV.

¹⁵² COM (2011) 445 def – Europees bevel tot conservatoir beslag op bankrekeningen om de grensoverschrijdende inning van schuldvorderingen in burgerlijke en handelszaken te vergemakkelijken.

¹⁵³ <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014R0655&qid=1430904657567&from=NL>>, geraadpleegd op 6 mei 2015.

¹⁵⁴ “Het Europees bankbeslag: nieuwe ontwikkelingen!”, Westland, <www.wieringa-advocaten.nl/nl/weblog/2014/09/25/het-europees-bankbeslag-nieuwe-ontwikkelingen>.

¹⁵⁵ Kok & van Bentum 2012.

¹⁵⁶ Zie art. 1 EAPO-Vo.

¹⁵⁷ <<http://www.debrauw.com/nl/nieuwsbericht/conservatoir-beslag-op-bankrekeningen-binnen-eu-straks-efficienter-en-goedkoper/?output=pdf>>, geraadpleegd op 6 mei 2015.

§ 5.2.1 Toepassingsgebied EAPO-Vo

De EAPO-Vo is reeds in juni 2014 gepubliceerd, maar zal pas van toepassing zijn vanaf 18 januari 2017 (m.u.v. art. 50 die op 18 juli 2016 van toepassing is).¹⁵⁸ Het zal dus nog een tijd duren voordat NIAB en haar opdrachtgevers de verordening kunnen toepassen, maar voorsnog is het handig om alvast te kijken naar het toepassingsgebied. De EAPO-Vo is van toepassing op geldelijke vorderingen met betrekking tot burgerlijke en handelszaken in grensoverschrijdend verband, ongeacht de aard van de rechterlijke instantie en in alle EU-lidstaten behalve Denemarken en Engeland.¹⁵⁹ Anders dan bij de procedures uit H2-4 heeft Engeland dit keer gekozen om niet deel te nemen aan de EAPO-Vo. Ook anders dan bij de andere procedures, wordt in de EAPO-Vo meer voorzien in het definiëren van begrippen.¹⁶⁰ Zo is een zaak bijvoorbeeld grensoverschrijdend als de bankrekening(en) waarop het bevel tot conservatoir beslag betrekking heeft, wordt aangehouden in een andere lidstaat dan de lidstaat waar het verzoek is ingediend of anders is dan de lidstaat waar de debiteur zijn woonplaats heeft.¹⁶¹ Bepalend hierbij is het tijdstip waarop het verzoek is ingediend. Doordat het Europees bankbeslag van toepassing is in grensoverschrijdende zaken, wordt het voor NIAB en haar opdrachtgevers makkelijker om ook in het buitenland relatief snel een conservatoir beslag te leggen. Vooral ook omdat het beslag in principe in elk EU-lidstaat geldig is, terwijl niet alle lidstaten een eigen beslagprocedure hebben. Dat zal vanaf 2017 veel voordelen kunnen opleveren voor NIAB en haar opdrachtgevers.

De verordening is overigens niet op elke bankrekening van toepassing en de belangrijkste om te vernoemen is de bankrekening die, volgens het nationale recht, niet vatbaar is voor beslag.¹⁶²

§ 5.2.2 Procedure voor een bevel tot conservatoir beslag

§ 5.2.2.1 Verzoek om een bevel tot conservatoir beslag

Indiening verzoek

Art. 5 EAPO-Vo noemt 3 momenten waarop de schuldeiser een bevel tot conservatoir beslag kan verkrijgen: (1) voordat hij een bodemprocedure heeft ingesteld tegen de debiteur, (2) tijdens elke fase van een door hem in een lidstaat tegen de debiteur ingestelde bodemprocedure, zolang geen rechterlijke beslissing is gegeven of geen gerechtelijke schikking is goedgekeurd of getroffen, of (3) nadat hij in een lidstaat een rechterlijke beslissing, gerechtelijke schikking of authentieke akte heeft verkregen op grond waarvan de debiteur de vordering moet voldoen. Deze 3 momenten kunnen opgesplitst worden in 2 situaties: er is nog geen bodemprocedure ingesteld en dus nog geen executoriale titel verkregen, of, er is een rechterlijke beslissing verkregen en die is uitvoerbaar.¹⁶³

Volgens art. 8 EAPO-Vo moet de schuldeiser het verzoek om een bevel tot conservatoir beslag indienen bij het bevoegde gerecht. Dit verzoek kan door middel van standaardformulier I worden ingediend en moet in ieder geval elementen bevatten als: de gegevens van het gerecht waar het verzoek wordt ingediend, gegevens van de schuldeiser en debiteur (en van hun eventuele vertegenwoordiger), gegevens waaruit moet blijken op welke bankrekening beslag moet worden gelegd, gegevens over de vordering en eventuele rente en alle relevante omstandigheden en bewijsstukken.¹⁶⁴ Vertegenwoordiging is hierbij niet verplicht.¹⁶⁵ Verder moet het verzoek vergezeld gaan van alle nuttige bewijsstukken en eventueel een afschrift van de rechterlijke beslissing.¹⁶⁶ De stukken kunnen worden ingediend met alle moge-

¹⁵⁸ Zie art. 54 EAPO-Vo.

¹⁵⁹ Zie overweging 50 en 51 EAPO-Vo.

¹⁶⁰ Zie art. 4 EAPO-Vo voor een overzicht van de definities.

¹⁶¹ Zie art. 3 EAPO-Vo.

¹⁶² Zie art. 2 lid 3 EAPO-Vo.

¹⁶³ Sujecki 2012, p. 93.

¹⁶⁴ Zie art. 8 lid 2 EAPO-Vo voor een opsomming van de elementen die het verzoek moet bevatten.

¹⁶⁵ Zie art. 41 EAPO-Vo. Uit dat artikel volgt overigens wel dat vertegenwoordiging verplicht kan zijn bij het instellen van rechtsmiddelen conform het nationale recht.

¹⁶⁶ Zie art. 8 lid 3 EAPO-Vo.

lijke communicatiemiddelen (ook digitale) die worden aanvaard in die lidstaat.¹⁶⁷ Op verzoek van de schuldeiser omvat het verzoek ook de rente en eventuele kosten voor het verkrijgen van een rechterlijke beslissing.¹⁶⁸ De debiteur weet ondertussen (nog) niet dat een verzoek om een bevel is ingediend, in ieder geval niet voordat het bevel is uitgevaardigd.¹⁶⁹ Doordat de EAPO-Vo met standaardformulieren werkt, hoeft de schuldeiser niet naar het buitenland te reizen om zijn verzoek in te dienen. Hij verstrekt de benodigde gegevens en kan het formulier dan digitaal insturen.¹⁷⁰

Het is een schuldeiser overigens niet toegestaan om een verzoek voor een bevel bij meerdere gerechten in te dienen wanneer het om dezelfde debiteur en vordering gaat. In het verzoek moet de schuldeiser daarom expliciet verklaren of hij reeds bij een ander gerecht om een gelijkwaardig nationaal bevel heeft verzocht, ook indien deze verzoeken als niet-ontvankelijk of ongegrond zijn afgewezen. De schuldeiser moet het ook laten weten wanneer hij alsnog een nationaal bevel heeft verkregen tijdens de bevelprocedure en indien dat het geval is, zal het gerecht overwegen of zij nog steeds bevoegd is het bevel geheel of gedeeltelijk uit te vaardigen.¹⁷¹

Rechterlijke bevoegdheid

In art. 6 EAPO-Vo staan regels ten aanzien van de rechterlijke bevoegdheid.

Is er nog geen executoriale titel, dan is het gerecht dat tevens kennis mag nemen van het bodemverschil bevoegd om het bevel tot conservatoir beslag uit te vaardigen. Dit niettegenstaande is het gerecht van de lidstaat waar de debiteur woont bij uitsluiting bevoegd, in het geval de debiteur een consument is die een overeenkomst heeft met de schuldeiser. Bedrijven kunnen een forumkeuzebeding overeenkomen.

Wanneer de schuldeiser wel een rechterlijke beslissing of gerechtelijke schikking heeft verkregen, dan is het gerecht bevoegd waar deze beslissing of schikking goedgekeurd of getroffen is. Bij een authentieke akte is dat het gerecht in de lidstaat waar die akte is opgesteld. Gezien de vrij recente publicatie van de EAPO-Vo, heeft de Europese Commissie nog geen lijst ter beschikking van de bevoegde gerechten per lidstaat. Lidstaten zullen deze gegevens in de loop der tijd nog aan de Europese Commissie moeten verstrekken. In Nederland zal naar waarschijnlijkheid de voorzieningenrechter bevoegd zijn.

Bewijsverkrijging

Aan de hand van de gegevens en bewijsstukken die de schuldeiser in of bij zijn verzoek heeft verstrekt, zal het gerecht een uitspraak doen. Wanneer het gerecht dat bewijsmateriaal ontoereikend acht kan zij om aanvullende stukken verzoeken als het nationale recht dat toestaat. Verder kan het gerecht proberen om bewijsmateriaal te verkrijgen met andere passende middelen (videoconferentie e.d.) die ter beschikking staan conform het nationale recht, maar alleen als dat de procedure niet onnodig vertraagd.¹⁷²

Verzoek om rekeninginformatie

Bij het indienen van het verzoek om een bevel moet de schuldeiser een aantal gegevens invullen, waaronder rekeninginformatie. Deze rekeninginformatie kan van alles zijn, bijvoorbeeld het rekeningnummer zelf of de naam van de bank of van de debiteur, zolang maar te achterhalen is op welke rekening beslag gelegd moet worden. Wanneer de schuldeiser niet over dergelijke gegevens beschikt kan hij bij zijn verzoek om een bevel tevens om rekeninginformatie verzoeken.¹⁷³ Dit kan heel interessant zijn voor NIAB en haar opdrachtgevers, want deze mogelijkheid hebben ze niet bij een Nederlands derdenbeslag. Door deze mogelijkheid wordt het voor hen dus makkelijker om te achterhalen of en bij welke bank de debiteur een of meer rekeningen heeft waarop beslag gelegd kan worden. Belangrijk is dat ze voldoende bewijsmateriaal verstrekken om aan te tonen hoe dringend de verzochte informa-

¹⁶⁷ Zie art. 8 lid 4 EAPO-Vo.

¹⁶⁸ Zie art. 15 EAPO-Vo.

¹⁶⁹ Zie art. 11 EAPO-Vo.

¹⁷⁰ Op dit moment is nog geen voorbeeld van de standaardformulieren opgenomen in de Verordening.

¹⁷¹ Zie art. 16 EAPO-Vo.

¹⁷² Zie art. 9 EAPO-Vo.

¹⁷³ Atema & Netten 2012.

tie is voor de uiteindelijke inning van de vordering. Het verzoek wordt namelijk verworpen wanneer deze onvoldoende onderbouwd is.

Bij toewijzing van het verzoek zal de informatie-instantie in de lidstaat van tenuitvoerlegging de verzochte informatie opvragen in de lidstaat waar de debiteur verondersteld wordt een rekening te hebben.¹⁷⁴ Voor de schuldeiser is het verzoek om rekeninginformatie relatief eenvoudig. Het is een kwestie van een formulier indienen en dan de opgevraagde informatie afwachten. De grootste taak is voor de informatie-instantie, want deze moet immers bij banken aankloppen om na te gaan of de debiteur daar een rekening heeft.

Bodemprocedure

Bij een Europees conservatoir beslag moet op een gegeven moment ook een bodemprocedure worden ingesteld. Hiervoor vraagt het gerecht zelfs bewijs op straffe dat het bevel ingetrokken of de procedure beëindigd wordt. Wanneer de schuldeiser eerst het verzoek om een bevel tot conservatoir beslag heeft ingediend, moet hij de bodemprocedure in principe binnen 30 dagen na het verzoek instellen. De bodemprocedure kan eventueel ook worden ingesteld binnen 14 dagen nadat het bevel is uitgevaardigd of, op verzoek van de debiteur, binnen een door het gerecht verlengde termijn.

§ 5.2.2.2 Uitvaardiging van het bevel

Voordat het gerecht een beslissing neemt zal zij eerst onderzoeken of het verzoek om een bevel tot conservatoir beslag aan de voorwaarden uit de EAPO-Vo voldoet. Volgens art. 7 EAPO-Vo moet de schuldeiser voldoende bewijsmateriaal verstrekken om het gerecht te overtuigen dat er dringend behoefte is aan een EAPO, omdat latere inning van de vordering moeilijk of onmogelijk wordt gemaakt zonder dat bevel. Wanneer de schuldeiser nog geen rechterlijke beslissing heeft gekregen, moet hij tevens genoeg bewijsmateriaal aanleveren om het gerecht te overtuigen dat zijn vordering tegen de debiteur waarschijnlijk gegrond wordt verklaard. Deze voorwaarden zullen cruciaal zijn om uiteindelijk een bevel tot conservatoir beslag te verkrijgen. Zodra voldaan is aan de vereisten, zal het gerecht het bevel tot conservatoir beslag uitvaardigen voor het bedrag dat uit de verstrekte bewijsstukken gegrond is gebleken en omvat ook eventuele rente en kosten. Als de schuldeiser nog niet alle benodigde stukken heeft verstrekt, krijgt hij nog een kans om binnen een (door het gerecht) bepaalde termijn het verzoek te corrigeren of aan te vullen, op straffe dat het verzoek wordt afgewezen. De beslissing over het verzoek wordt aan de schuldeiser bekend gemaakt conform de nationale procedure van de lidstaat van herkomst.¹⁷⁵ De termijn waarbinnen het gerecht haar beslissing over het verzoek moet geven is afhankelijk van de situatie. Wanneer nog geen rechterlijke beslissing is verkregen, moet het gerecht beslissen binnen 10 dagen na het indienen of aanvullen van het verzoek. Bij een reeds verkregen beslissing is de termijn verkort naar 5 dagen en wanneer het gerecht oordeelt dat de schuldeiser of zijn getuigen gehoord moeten worden, moet de beslissing genomen worden binnen 5 dagen na dat verhoor.¹⁷⁶

Naast een verhoor kan het gerecht ook om een zekerheidsstelling verzoeken voordat zij het bevel tot conservatoir beslag uitvaardigt. Wanneer reeds een rechterlijke beslissing is verkregen, mag een zekerheidsstelling alleen verzocht worden als dit gezien de omstandigheden noodzakelijk en gepast is. De zekerheidsstelling moet voorkomen dat de schuldeiser de Europese procedure misbruikt en is bedoeld om eventuele schade (als gevolg van het bevel) van de debiteur te vergoeden.¹⁷⁷ Aangezien de zekerheidsstelling in de hoofdregel verplicht is en de hoogte hiervan bepaald mag worden door het gerecht, zal dit voor schuldeisers reden kunnen zijn om af te zien van een Europees bankbeslag. Vooral als zij zelf financieel wat krap zitten zou het vooruitzicht van bijkomende kosten in de vorm van een zekerheidsstelling hun kunnen afschrikken.

¹⁷⁴ Zie art. 14 EAPO-Vo.

¹⁷⁵ Zie art. 17 EAPO-Vo.

¹⁷⁶ Zie art. 18 EAPO-Vo.

¹⁷⁷ Zie art. 12 EAPO-Vo.

§ 5.2.2.3 Tenuitvoerlegging en betekening van het bevel

Bij de EAPO-Vo heeft de Europese Commissie besloten om het principe uit voorgaande procedures van de EET-, EBB- en EGPV-Vo te kopiëren, zodat geen exequatur vereist is. Uit art. 22 EAPO-Vo volgt dat een bevel tot conservatoir beslag direct erkend wordt in de andere EU-lidstaten, er is geen uitvoerbaarheidsverklaring nodig. De tenuitvoerlegging van het bevel geschiedt conform de procedures bij gelijkwaardige nationale bevelen in de lidstaat van tenuitvoerlegging, tenzij de EAPO-Vo anders bepaald. Indien nodig zal een vertaling van het bevel bijgevoegd worden in de officiële taal van de lidstaat van tenuitvoerlegging. De instanties die betrokken zijn bij de tenuitvoerlegging moeten onverwijld handelen en moeten het nodige doen om het bevel ten uitvoer te laten leggen.¹⁷⁸ Het bevel tot conservatoir beslag wordt uitgevaardigd door het gerecht met standaardformulier II. Dit formulier bestaat uit twee delen (deel A en B). Deel A van het bevel moet verstrekt worden aan de bank, schuldeiser en debiteur. Deel A bevat onder andere de gegevens van het gerecht, de schuldeiser en debiteur, de betreffende bank en het bedrag waarop beslag ligt. Deel B van het bevel moet aan de schuldeiser en debiteur verstrekt worden. Naast de in deel A genoemde gegevens, moet deel B onder andere een beschrijving van de zaak en de motivering van het gerecht bevatten. Daarnaast vermeldt deel B dat de schuldeiser het bevel ten uitvoer moet leggen, toezenden aan de lidstaat van tenuitvoerlegging en betekenen aan de debiteur.¹⁷⁹

Afhankelijk van het toepasselijk recht is de schuldeiser of het uitvaardigende gerecht belast met de betekening van het bevel aan de debiteur en eventuele overige betrokken partijen. Indien sprake is van een voor tenuitvoerlegging vatbare titel, geschiedt de betekening binnen 3 dagen en anders binnen 7 dagen. Als de schuldeiser bijvoorbeeld in een ander lidstaat woont dan de lidstaat van herkomst (grensoverschrijdend geval), dan moet het bevel naar de lidstaat van tenuitvoerlegging en betekend worden conform het nationale recht. Ook bij een niet grensoverschrijdend geval gelden de regels van het nationale recht.

Na de betekening zal de bank beslag leggen op de bankrekening(en) van de debiteur. De bank moet de resultaten van dat beslag binnen 3 dagen bekendmaken met standaardformulier III. Wanneer blijkt dat het beslag het bedrag uit het bevel overschrijdt, moet de schuldeiser het beslag binnen 48 uur deblokkeren. In overige gevallen blijft het beslag gehandhaafd totdat deze wordt omgezet in een nationaal executoriaal beslag na het verkrijgen van een voor tenuitvoerlegging vatbare titel.

§ 5.2.2.4 Rechtsmiddelen

De debiteur kan het bevoegde gerecht verzoeken om het bevel tot conservatoir beslag in te trekken of te wijzigen. Dit kan bijvoorbeeld wanneer niet aan de voorwaarden uit de EAPO-Vo is voldaan, niet correct betekend is, de bedragen niet zijn vrijgegeven die het bedrag in het bevel overschrijden of de vordering inmiddels voldaan is. Het gerecht zal dan bepalen of het verzoek toegewezen kan worden. Zo zal zij het rechtsmiddel toewijzen als de schuldeiser niet correct betekent heeft en dit gebrek ook niet binnen 14 dagen hersteld heeft.¹⁸⁰

Verder kan de debiteur het bevoegde gerecht verzoeken om de tenuitvoerlegging van het bevel te beperken of te beëindigen. De tenuitvoerlegging kan beperkt worden, indien het bedrag waarop beslag ligt niet vatbaar is voor beslag (zoals geld voor levensonderhoud) of onvoldoende rekening is gehouden met bedragen die niet vatbaar zijn voor beslag. De tenuitvoerlegging kan beëindigd worden wanneer de rekening waarop beslag is gelegd buiten het toepassingsgebied van de EAPO-Vo valt, de tenuitvoerlegging van de rechterlijke beslissing geweigerd is of de uitvoerbaarheid van de rechterlijke beslissing is opgeschort. Daarnaast kan de tenuitvoerlegging beëindigd worden wanneer er gronden zijn waarop het bevel kan worden ingetrokken of gewijzigd.¹⁸¹

¹⁷⁸ Zie art. 23 EAPO-Vo.

¹⁷⁹ Zie art. 19 EAPO-Vo.

¹⁸⁰ Zie art. 33 EAPO-Vo.

¹⁸¹ Zie art. 34 EAPO-Vo.

Overigens kan de schuldeiser tegen iedere beslissing van het gerecht waarbij het verzoek geheel of gedeeltelijk is afgewezen hoger beroep instellen. Dit moet binnen 30 dagen bij de betrokken lidstaat worden ingediend.¹⁸²

§ 5.2.2.5 De kosten

Met betrekking tot de kosten geeft art. 42 EAPO-Vo alleen aan dat de gerechtskosten voor het krijgen van een bevel tot conservatoir beslag niet hoger mogen zijn dan de kosten voor het verkrijgen van een gelijkwaardig nationaal bevel of van een rechtsmiddel tegen een nationaal bevel. De gerechtskosten kunnen dus per lidstaat verschillen. Uit art. 50 EAPO-Vo volgt dat alle EU-lidstaten bepaalde gegevens moeten verstrekken aan de Europese Commissie, zo ook ten aanzien van gerechtskosten. Zodra de Europese Commissie over deze gegevens beschikt kan zij hier een overzicht van publiceren. Aan de hand van dat overzicht kunnen NIAB en haar opdrachtgevers beter bepalen of de verhouding tussen de kosten van het starten van een procedure in verhouding zijn met de hoogte van de vordering.

Naast gerechtskosten wordt de schuldeiser ook geconfronteerd met kosten die de bank maakt heeft bij het uitvoeren van het bevel. Rekening houdend met de complexiteit van de uitvoering, kan de bank verzoeken dat de schuldeiser of debiteur de gemaakte kosten betaald of terugbetaald. Onder de bankkosten valt ook het opvragen van de rekeninginformatie. Ten aanzien van de kosten voor de uitvoering geldt dat de vergoeding niet hoger mag zijn dan de kosten die gemaakt worden bij een gelijkwaardig nationaal bevel en bij het opvragen van rekeninginformatie mag die vergoeding niet hoger zijn dan de werkelijke kosten.¹⁸³ Als laatste zijn er ook nog door andere betrokken instanties berekende vergoedingen. Deze vergoedingen worden bepaald aan de hand van een, door elk lidstaat, vooraf vastgestelde vergoedingsschaal of vergoedingsoverzicht. Bij vaststelling van die schaal of het overzicht kan rekening gehouden worden met de complexiteit van de behandeling, zolang de vergoeding maar niet hoger zijn dan het geval zou zijn bij een gelijkwaardig nationaal bevel.¹⁸⁴

§ 5.3 Voor- en nadelen

Totdat de EAPO-Vo van toepassing is vanaf 18 januari 2017, kunnen NIAB en haar opdrachtgevers nog geen gebruik maken van een uniforme Europese procedure om een bevel tot conservatoir beslag te verkrijgen. De EAPO-Vo maakt het voor hen mogelijk om via standaardformulieren een verzoek in te dienen bij een bevoegd gerecht, zodat een conservatoir beslag gelegd kan worden op elke bankrekening van de debiteur binnen de EU. Zelfs als zij niet weten hoeveel of welke rekeningen de debiteur heeft of bij welke bank, kan alsnog een conservatoir beslag gelegd worden. Het bevoegde gerecht kan immers dergelijke rekeninginformatie opvragen in de lidstaat van tenuitvoerlegging. Verder is het ook makkelijk dat een bevel in alle EU-lidstaten gelding heeft, zodat in het geval de debiteur in verschillende lidstaten bankrekeningen heeft, daar beslag op gelegd kan worden.

Aangezien de EAPO-Vo nog niet te gebruiken is zal in de praktijk moeten blijken hoe een en ander zal verlopen. Niet alle EU-lidstaten zijn bekend met een conservatoir beslag, dus het is de vraag hoe zij zullen reageren op de verordening. Verder geeft de verordening geen specifieke informatie met betrekking tot de kosten, waardoor het lastiger wordt voor NIAB en haar opdrachtgevers om te bepalen of zij de procedure willen starten. Daarnaast is het jammer dat de schuldeiser zelf geen informatie krijgt over de bankrekeningen van de debiteur, zodat hij een beter inzicht krijgt in de verhaalsmogelijkheden. Het is natuurlijk wel te begrijpen vanwege de privacywetgeving. Al met al zal straks in de praktijk moeten blijken in hoeverre de EAPO-Vo bij zal dragen aan een snellere en eenvoudigere manier om internationale vorderingen te incasseren.

In dit hoofdstuk is gekeken naar het naderend Europees (conservatoir) bankbeslag en de mogelijkheden die deze procedure voor NIAB en haar opdrachtgever zal kunnen bieden.

¹⁸² Zie art. 21 EAPO-Vo.

¹⁸³ Zie art. 43 EAPO-Vo.

¹⁸⁴ Zie art. 44 EAPO-Vo.

Hiermee is een eind gekomen aan de omschrijving van de huidige procedures van NIAB en de mogelijkheden die de procedures bieden waar NIAB tot nu toe onbekend mee was. Het volgende hoofdstuk zal de conclusies en aanbevelingen bevatten die in de loop van dit onderzoek zijn ontstaan dan wel te doen zijn.

Hoofdstuk 6 Conclusies en aanbevelingen

§ 6.1 Inleiding

In de voorgaande hoofdstukken is gekeken naar de huidige procedures van NIAB, de exequaturprocedure en de EET-procedure, en naar eventuele nieuwe procedures en mogelijkheden. Sinds de exequatur- en EET-procedure heeft de Europese Commissie namelijk hard gewerkt om het incasseren van grensoverschrijdende geschillen binnen de EU makkelijker, sneller en goedkoper te maken. Dit resulteerde in de EBB-, EPGV- en EAPO-Vo en een herschikte versie van de EEX-Vo. Deze verordeningen zijn uitvoerig besproken en er is gekeken naar de mogelijkheden en kansen die deze kunnen bieden voor NIAB en haar opdrachtgevers om internationale vorderingen te incasseren. De conclusies en aanbevelingen zullen in dit hoofdstuk aan bod komen.

§ 6.2 Conclusies & aanbevelingen

Tot nu toe heeft NIAB slechts gebruik gemaakt van de exequaturprocedure of de EET-procedure. De kosten van deze procedures zijn echter vrij hoog in vergelijking met de eventuele baten, ze duren relatief lang en zijn niet toepasbaar voor elk dossier van NIAB. Vooral de exequaturprocedure is zeer omslachtig. Eerst moet een executoriale titel verkregen worden via een dagvaardingsprocedure in Nederland en dan moet deze titel erkend worden. Vervolgens moet toestemming worden gevraagd om de executoriale titel in het buitenland ten uitvoer te leggen. Dubbele procedures betekenen dubbele proceskosten. De exequaturprocedure heeft in een aantal dossiers zijn waarde laten blijken, maar in het merendeel van de dossiers is besloten om geen gerechtelijke procedure te starten en het als verlies af te boeken. Het financiële risico en de onzekerheid of de mogelijke baten opwegen tegen de kosten is hiervoor de voornaamste reden. Ten aanzien van die hoge kosten en de duur van de exequaturprocedure wordt de EET-procedure als een verbetering gezien. Een executoriale titel wordt meteen erkend en kan in de EU ten uitvoer worden gelegd met een bewijs van waarmerking in de vorm van een eenvoudig formulier. Ook zijn er geen dubbele proceskosten meer. Qua besparing op tijd en kosten kunnen NIAB en haar opdrachtgevers dus beter kiezen voor het volgen van de EET-procedure. Het nadeel van de EET-procedure is echter dat deze alleen geldt wanneer de vordering niet betwist is, zodat de procedure niet toepasbaar is in elk dossier. Inmiddels is een hernieuwde versie van de EEX-Vo beschikbaar. Deze is van toepassing op zaken vanaf 10 januari 2015 en heeft ervoor gezorgd dat de exequaturprocedure is afgeschaft. Verder kunnen partijen zelf een forumkeuze maken, waardoor de gekozen rechter bevoegd is, ongeacht de woonplaats van partijen. Door zelf een forumkeuze te maken kunnen vertragingstechnieken ook voorkomen worden. Indien er geen sprake is van een forumkeuze, moet het gerecht uit de woonplaats van de debiteur zich over de zaak buigen. De hernieuwde EEX-Vo biedt dus nieuwe mogelijkheden voor NIAB en haar opdrachtgevers, maar alleen in zaken waarin een vonnis is verkregen na 10 januari 2015. Bij een vonnis na die datum kan zij niet meer terugvallen op de exequaturprocedure en moet NIAB zich in ieder geval gaan richten op andere regelingen. Dit kan de EET-Vo zijn, maar het kan ook de hernieuwde EEX-Vo of een van de andere nog niet eerder door NIAB toegepaste regelingen zijn. Dat hangt af van de omstandigheden in de zaak, maar de EEX-Vo vormt eigenlijk de basis voor elke internationale vordering die in het buitenland erkend en ten uitvoer gelegd moet worden. Daar kan NIAB dus altijd op terugvallen. De hernieuwde EEX-Vo is bijvoorbeeld een verstandigere keus voor NIAB wanneer de vordering relatief hoog is en/of de kans op betwisting groot is, want daarin voorzien de overige verordeningen niet optimaal. De hernieuwde EEX-Vo moet dan wel van toepassing zijn.

Na de EET-procedure heeft de Europese Commissie nog een poging gewaagd om het afhandelen van grensoverschrijdende geschillen eenvoudiger, goedkoper en sneller te laten verlopen en dat heeft tot invoering van de EBB-procedure geleid. NIAB en haar opdrachtgevers zijn nog niet bekend met deze procedure, maar deze is toepasbaar in zaken vanaf 12 december 2008 en kan nieuwe kansen bieden voor hen. De EBB-procedure is bedoeld als alternatieve mogelijkheid van de exequatur- en EET-procedure en ziet toe op niet-betwiste vorderingen. Het is de eerste procedure die met standaardformulieren werkt, zodat partijen

niet hoeven te reizen voor de gerechtelijke procedure. Ook zijn partijen niet verplicht tot wettelijke vertegenwoordiging en kan er bespaard worden op vertaalkosten. Zolang NIAB de stappen volgt en voldaan is aan de gestelde voorwaarden, kan een executoriale titel verkregen worden in de vorm van een Europees betalingsbevel die meteen wordt erkend en ten uitvoer kan worden gelegd binnen de EU. Het verzoek om een Europees betalingsbevel wordt niet uitgebreid getoetst en kan dus sneller aan NIAB uitgevaardigd worden. Het is wel jammer dat de EBB-Vo nog (te) afhankelijk is van nationale wetgeving en dat niet altijd duidelijk is welke regel gevolgd moet worden. In de EBB-Vo is nog ruimte voor eigen interpretatie en dat kan verwarrend zijn. Desondanks kan de EBB-procedure, in zaken waar de vordering opeisbaar is vanaf 12 december 2008, een goed alternatief bieden voor NIAB en haar opdrachtgevers. In sommige opzichten kan de procedure beschouwd worden als aanvulling op de EET-Vo, want waar de EET-Vo voorziet in regels voor de executie van het betalingsbevel, voorziet de EBB-Vo in een uniforme Europese procedure. Beide verordeningen hebben raakvlakken met elkaar, maar door de standaardformulieren is de EBB-procedure iets makkelijker in gebruik en zouden NIAB en haar opdrachtgevers voor deze procedure kunnen kiezen.

Vlak na de EBB-procedure heeft de Europese Commissie een tweede eenvormige Europese procedure ingevoerd, de Europese procedure voor geringe vorderingen. Dit is een procedure voor vorderingen van ten hoogste € 2.000,- (excl. rente, kosten en uitgaven). Aangezien NIAB en haar opdrachtgevers vooral moeite hebben met de hoge kosten die vaak niet in verhouding staan tot de baten van kleinere vorderingen, zou deze procedure een uitkomst kunnen bieden. De EPGV-procedure staat immers geheel in het teken om het vorderen van geringe vorderingen in grensoverschrijdende zaken makkelijker, goedkoper en sneller te laten verlopen. Via de EPGV-procedure kan NIAB middels standaardformulieren een Europese executoriale titel verkrijgen die meteen erkend wordt en binnen de EU ten uitvoer gelegd kan worden. Ook hier heeft NIAB niet te maken met reiskosten en zijn de mogelijkheden om via telecommunicatiemiddelen te werken uitgebreider, zodat gerechtskosten online voldaan kunnen worden. Verder is nog meer bespaard op de vertaalkosten, want NIAB zou in principe alleen het certificaat voor tenuitvoerlegging hoeven te vertalen. Ondanks de voordelen van de procedure is in de praktijk kritiek geleverd op de EPGV-procedure. NIAB blijkt niet de enige te zijn die niet op de hoogte is van de procedure en de mogelijkheden. Verder vallen, vooral bij de kleine of middelgrote ondernemingen, toch een aantal vorderingen net buiten de grens van € 2.000,-. Met hetzelfde probleem zou een substantieel deel van NIAB's opdrachtgevers ook te maken kunnen krijgen. De Europese Commissie heeft de kritieken aangehoord en is momenteel druk bezig om haar, in 2013, voorgestelde wijzigingen door te voeren. Een van die wijzigingen betreft de verhoging van de grens naar € 10.000,-. Het is afwachten hoe de wijzigingen uiteindelijk zullen uitpakken, maar voor nu kan de EPGV-procedure een goede alternatieve keuze bieden voor NIAB. In tegenstelling tot de huidige procedures en de EBB-procedure, ziet de EPGV-procedure toe op het voornaamste struikelblok van NIAB: de geringe vorderingen. In zaken waar het een geringe vordering betreft die na 1 januari 2009 opeisbaar is geworden, kan NIAB beter voor de EPGV-procedure kiezen.

Ten aanzien van bewarende maatregelen, zoals het conservatoir beslag, heeft de Europese Commissie een Europese Verordening vastgesteld die een grensoverschrijdend bevel tot conservatoir beslag mogelijk moet maken binnen de EU. NIAB kan de verordening pas vanaf 18 januari 2017 toepassen, maar zodra dit mogelijk is zou deze procedure van toevoegende waarde kunnen zijn voor haar repertoire om internationale vorderingen te incasseren. Momenteel moet de gerechtelijke procedure in het buitenland gestart worden en bestaat het conservatoir beslag niet in elke lidstaat. NIAB heeft dit dan ook vooralsnog nooit gedaan. Het Europees bevel tot conservatoir beslag kan hier verandering in brengen. De rekening van de debiteur wordt tijdelijk geblokkeerd, zodat hij zijn tegoeden niet kan verduisteren of wegsluiten. Hierdoor biedt de procedure wat meer verhaalszekerheid. NIAB hoeft niet eens te weten welke bankrekeningen de debiteur heeft of bij welke bank hij die heeft, want deze informatie kan zij opvragen bij de bevoegde instantie. De procedure voor het bevel verloopt zo gestandaardiseerd mogelijk. NIAB moet aantonen dat zij een vordering heeft en uitleggen dat en waarom het uitvaardigen van een bevel dringend is: namelijk vanwege de grote kans dat de debiteur het geld verstopt voordat een executoriale titel verkregen is en latere inning van de

vordering moeilijk of onmogelijk wordt. Heeft NIAB eenmaal een bevel tot conservatoir beslag bemachtigd, dan wordt deze meteen erkend en kan deze ook direct in alle EU-lidstaten (behalve in Denemarken en Engeland) ten uitvoer gelegd worden. Voor NIAB zijn de kosten van de procedure vaak de doorslag, maar bij deze procedure is nog niet bekend hoe hoog de kosten zullen zijn. De Europese Commissie zal in de loop der tijd een overzicht publiceren die een betere indicatie van de kosten geven. De verwachting is dat deze kosten lager zullen zijn dan wanneer NIAB een procedure in het buitenland zou moeten starten. Voor NIAB en haar opdrachtgevers kan deze optie van een Europees bevel tot conservatoir beslag dan ook zeer interessant zijn. Wanneer NIAB of haar opdrachtgevers vrezen dat de debiteur zijn geld zal wegsluizen om betaling van de vordering te voorkomen, is het verstandig om de procedure tot een Europees conservatoir bankbeslag toe te passen. Verder is het raadzaam voor NIAB om de website van de Europese Commissie in de gaten te houden voor verdere ontwikkelingen omtrent het Europees conservatoir beslag.

Al met al kan NIAB een aantal procedures met nieuwe mogelijkheden toevoegen aan haar repertoire. De Europese Verordeningen die de Europese Commissie heeft ingesteld na de exequatur- en EET-procedure, hebben op geheel eigen wijze gezorgd voor een verbetering van de incassermogelijkheden bij grensoverschrijdende vorderingen. Zij het qua tijd, eenvoud of kosten. Ook de toekomstige procedure die een Europees bevel tot conservatoir beslag mogelijk maakt is een stap vooruit. Terugkomend op de centrale vraag betekent bovenstaande dat NIAB haar huidige procedures kan gebruiken als zij dit wil en, in geval van een exequaturprocedure, zolang de zaak nog niet onder de herschikte EEX-Vo valt. Daarnaast heeft zij nieuwe procedures tot haar beschikking die elk hun eigen toepassingsmogelijkheden hebben, zoals een procedure voor niet-betwiste vorderingen, voor geringe vorderingen en voor het leggen van een Europees conservatoir beslag. Van deze nieuwe procedures was NIAB nog niet op de hoogte. Hopelijk is aan de hand van dit onderzoek een wereld van kansen en mogelijkheden opengestaan voor NIAB en haar opdrachtgevers, zodat zij de stap durven te wagen om een gerechtelijke procedure te starten in het buitenland en dossiers niet vroegtijdig gesloten hoeven te worden. NIAB zal per zaak en de betreffende omstandigheden moeten kijken welke Europese procedure gevolgd moet worden. Het is NIAB aan te raden om hiervoor de checklisten, stappenplannen en het overzicht van bovengenoemde procedures te raadplegen die in de bijlagen van deze scriptie te vinden zijn.

In dit hoofdstuk zijn de conclusies en aanbevelingen aan bod gekomen. Het volgende hoofdstuk is tevens het laatste hoofdstuk en hierin wordt het onderzoek geëvalueerd.

Hoofdstuk 7 Evaluatie

§ 7.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk is gekeken naar de conclusies en aanbevelingen. Om te beoordelen of de onderzoeksresultaten bruikbaar zijn en om te kijken hoe het onderzoeksproces is verlopen, volgt in dit hoofdstuk een evaluatie.

§ 7.2 Proces

Over het algemeen is het onderzoek goed verlopen. Eerst moest met NIAB overlegd worden over de vraagstelling en daarna kon een onderzoeksplan worden opgesteld die de basis vormde voor dit onderzoek. Het onderzoek zou zich richten op mogelijkheden die de Europese regelgevingen kunnen bieden om internationale vorderingen te incasseren, maar het was nog niet duidelijk welke regelgevingen onderzocht moesten worden. In de literatuur kwamen steeds dezelfde Europese Verordeningen terug en daar heb ik dit onderzoek op gebaseerd. Door de nodige research en aanpassingen ontstonden een goed afgebakend onderzoeksplan en centrale vraag. Uiteindelijk is het onderzoek ook binnen het tijdsbestek afgerond.

§ 7.3 Sterke en zwakke punten

Het onderzoeksproces is vrij goed verlopen, maar voor een evaluatie moet ook gekeken naar de sterke en zwakke punten van het onderzoek zelf. Zo was er redelijk veel literatuur te vinden over de Europese regelgevingen, maar was een groot deel daarvan wat verouderd. Inmiddels hebben er een aantal wetswijzigingen plaatsgevonden, die slechts tot een bepaalde hoogte in dit onderzoek verwerkt zijn. Een van de wetswijzigingen gaat pas vanaf 2017 in, dus daar was nog maar weinig over bekend. Verder was niet voor elke procedure bekend hoe de regels in de praktijk geïnterpreteerd worden. Dit geldt dan met name ten aanzien van die wetswijzigingen.

Een sterk punt van dit onderzoek is dat de vraagstelling beantwoord is. Per Europese regelgeving is gekeken naar het verloop van de procedure, de toepassingsmogelijkheden en de voordelen ten opzichte van de andere Europese regelgevingen. Daarbij is eerst gekeken naar de huidige procedures van NIAB, zodat daarna beter beoordeeld kon worden in welke opzichten de andere procedures meer of betere mogelijkheden konden bieden. De structuur van het onderzoek is dan ook heel duidelijk. Het begint met de huidige situatie van NIAB, kijkt dan naar nieuwe mogelijkheden en blikt vervolgens nog vooruit naar toekomstige mogelijkheden. In de bijlagen van het onderzoek zijn tevens checklisten, stappenplannen en een schematisch overzicht te vinden. Aan de hand van die bijlagen kan NIAB snel en eenvoudig controleren welke Europese regelgeving zij het beste kan toepassen ingeval van een internationale vordering.

§ 7.4 Vervolgonderzoek

Tijdens het onderzoek zijn een aantal wetswijzigingen ingevoerd, maar vanwege het tijdsbestek en de omvang zijn deze niet uitvoerig besproken. Verder was ten tijde van het onderzoek nog niet veel bekend over de wetswijziging die pas vanaf januari 2017 van toepassing is. In beide situaties zou het interessant kunnen zijn voor NIAB om hier een vervolgonderzoek naar te laten doen. Wanneer de wetswijzigingen wat langer en vaker zijn toegepast, zal duidelijker worden in hoeverre de theorie in de praktijk werkt en hoe deze ervaren worden.

Literatuurlijst

Boeken:

Strikwerda 2010

L. Strikwerda, *De Overeenkomst in het IPR*, Maklu 2010.

Sujecki 2009

B. Sujecki, *Grensoverschrijdende incassoprocedures in Europees perspectief*, Kluwer 2009.

Zilinsky 2005

M. Zilinsky, *De Europese Executoriale Titel*, Kluwer 2005.

Tijdschriften & Vakbladen:

Asser, Groen & Vranken 2006

W.H.D. Asser, H.A. Groen & J.B.M. Vranken, *Uitgebalanceerd. Eindrapport Fundamentele herbezinning Nederlands burgerlijk procesrecht*, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers 2006.

Atema & Netten 2012

J.M. Atema & E.C. Netten, *Het Europees bankbeslag: een ruwe diamant*, MvV 2012,11.

Buyserd 2014

Adriaan Buyserd, *De Europese procedure voor geringe vorderingen. Onbekend maakt onbemind?*, Nederlands Juristenblad (NJB 2014/522). Bijgewerkt tot: 11-03-2014.

Hazelhorst & Kramer 2013

M.I. Hazelhorst (Moniqua) & X.E. Kramer (Xandra), *Afschaffing van het exequatur in Brussel I: daadwerkelijke verbetering of politiek gebaar?*, Tijdschrift voor Civiele Rechtspleging 2013 (2), p. 37-46.

Kok & Van Bentum 2012

A.J. Kok & C.G.J.G. Van Bentum, *Het EAPO (European Account Preservation Order): een nieuw wapen voor de schuldeiser?*, V&O aflevering 3, 2012.

Kramer 2005

X.E. Kramer, *De Europese Executoriale Titel: een nieuw instrument ter verwezenlijking van het Europees procesterritoir*, Nederlands tijdschrift voor Burgerlijk Recht (NTBR) 2005, p. 375-383.

Kramer 2007

X.E. Kramer, *Een mijlpaal voor Europa: de eerste eenvormige Europese civiele procedure is een feit. Een analyse van de Europese betalingsbevelprocedure (EBB-Vo)*, NTER 2007, p. 108-115.

Kramer 2008

X.E. Kramer, *De Europese procedure voor geringe vorderingen (EPGV-Vo) is vastgesteld*, NTER 2008, nr. 1/2, p. 46/48.

Kramer & Sujecki 2005

X.E. Kramer & B. Sujecki, *De Europese betalingsbevelprocedure. Een kritische beschouwing*, NIPR 2006, p. 365-374.

De Ruijter 2015

B.A. De Ruijter, *De nieuwe EEX-Verordening: verbetering bevoegdheids- en executierecht in internationale zaken*, Bb 2015/1.

(<http://kvdl.nl/wp-content/uploads/2015/01/Bedrijfsjuridische-berichten-De-nieuwe-EEX-verordening-verbetering-bevoegdheids-en-executierecht-in-internationale-zaken.pdf>)

Sujecki 2012

B. Sujecki, Grensoverschrijdend derdenbeslag in de Europese Unie, TvCR 2012-3, p. 93.

persbericht Europese Commissie 19 november 2013 en <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52013PC0794&from=en>.

Iets online gekocht en u bent uw geld terug? Commissievoorstel inzake geringe vorderingen helpt consumenten en kmo's.", <http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1095_nl.htm>, geraadpleegd op 1 mei 2015.

Elektronische bronnen:

www.europa-nu.nl
www.nu.nl
www.intrum.com/nl/
www.wieringa-advocaten.nl
www.debrauw.com/nl

<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=nl>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014AE0025&qid=1430904657567&from=NL>>
<<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15841-2014-INIT/nl/pdf>>

Wetgeving & Verordeningen:

- Verordening (EG) nr. 805/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 tot invoering van een Europese executoriale titel voor niet-betwiste schuldverordeningen.
- Verordening (EG) nr. 1896/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 tot invoering van een Europees betalingsbevelprocedure.
- Verordening (EG) nr. 861/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 11 juli 2007 tot vaststelling van een Europese procedure voor geringe vorderingen.
- Verordening (EU) nr. 655/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 tot vaststelling van een procedure betreffende het Europees bevel tot conservatoir beslag op bankrekeningen om de grensoverschrijdende inning van schuldverordeningen in burgerlijke en handelszaken te vergemakkelijken.
- Wetboek van Rechtsvordering

Uitvoeringswet EET-Vo

Voorstel wijziging EPGV:

<<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0794:FIN:NL:PDF>
BET-Vo (Betekenningsverordening):

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32007R1393:NL:HTML>

Hernieuwde EEX-Vo:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:351:0001:0032:nl:PDF>

Kamerstukken:

Kamerstuk II Uitvoeringswet verordening Europese executoriale titel.

Overige (rapporten, persberichten e.d.):

Handleiding Europese Commissie betreffende de EET-Verordening, beschikbaar via
file:///C:/Users/Stage%20Juridisch/Downloads/guide_european_enforcement_order_EU_nl.pdf

Barometer 2013, beschikbaar via:

<http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_395_sum_en.pdf>,

Europese Justitiële Atlas voor burgerlijke zaken, beschikbaar via:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_nl.htm, (zoek op: Europees betalingsbevel).

COM (2011) 445 def – Europees bevel tot conservatoir beslag op bankrekeningen om de grensoverschrijdende inning van schuldvorderingen in burgerlijke en handelszaken te vergemakkelijken.